

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Ioannis Ioviani Pontani. De Aspiratione Libri duo. Charon
Dialogus. Antonivs Dialogus. Activs Dialogus. Aegidivs
Dialogus. Asinvs Dialogus. De Sermone Libri Sex. Belli,
Qvod Ferdinandvs Senior ...**

Pontano, Giovanni Giovano

Venetiis, 1519

Ioannis Ioviani Pontani De Aspiratione Ad Marinvm Tomacellvm Liber
Primvs.

urn:nbn:de:hbz:466:1-12960

2

IOANNIS IOVIANI PONTANI DE
ASPIRATIONE AD MARINVM
TOMACELLVM LIBER
PRIMVS.

T PER COMPATREM Mari-
ne Tomacelle sæpius mecum egisti, & per li-
teras a' me ipse petiisti, ut aliquid tibi de aspi-
ratione conscriberem. Ita q; cum honesta ui-
deretur postulatio ista tua, licet difficile non
parum esset præstare quod peteres, homini
præsertim in castris, & inter inquietissimas
res agenti, decreui tamen grammaticorum me potius maledictis ex-
ponere, quàm ueteri amicitie nostræ ullo modo deesse. Quamobrem
librum hunc de aspiratione, aspirandisq; uocibus, ut iusseras, scri-
ptum nunc ad te mitto, illorum detractiones cum mea hac parendi
facultate pensaturus. Oro autem te, & per ipsorum grammaticor-
um obtestor ferulas, ut ante quàm populo legendum eum præbeas,
atq; in lucem des, et tuum, & amicorum, qui studia hæc non asper-
nantur, iudicium diligenter explores, quo emendatiora hæc in ado-
lescentium manus per te ueniât. De utilitate autem præceptionis hu-
ius nihil dico, quoniam laudatores non quæro, satis quidem conten-
tus si qui literario hoc in ludo sese exercent minus acres eos repre-
hensores inuenero.

ASPIRATIO EST HVMANI SPIRITVS crassitudo, qua lite-
rarũ sonus crassior in pronuntando redditur. Cũ autem omnis litera-
rum numerus constet quinq; tantum uocalibus, reliquis uero conso-
nantibus, sintq; consonantes quindecim (nam K' a' latinis repudiata
est) uocales omnes suo loco aspirationem accipiunt. E consonantibus
uero quatuor tantum. Ex omni igitur literarum numero nouem so-
lum aspiramus. Quarum sunt uocales quinq; A', E', I', O', V', &
quæ græca dicitur litera υ . Consonantes quatuor C', P', T', R', qua-
rum tres mutæ, vna semiuocalis, uocalium soni ut aliquando ab aspi-
ratione incipiunt, sic in ea nunquam desinunt apud nos, præterquam
in his dictionibus Ah, Vah, Oh. Cum enim enuntio halo, halas, ha-
lat, ab ipsa aspiratione uox incipit. At cum Ah in ea desinit, quod itẽ
fit in consonantibus, quæ in aspiratione desinunt licet ab ea nunq̃
incipiant. Fit autem semper aspiratio apud nos aut in principio sylla-
bæ cũ a uocali incipit, ut hamus, uehemẽs, aut in medio ubi consonãti

DE ASPIRATIONE

adhæret, ut *Thetis*, *Rhodus*. Nam in fine uocum nostrarum nunquam aspiratio inuenitur, nisi in interiectionibus, quas dixi. Similiter in consonante densa nulla omnino desinit latina dictio. quæ apud barbaros permultæ. Sed barbari aspiratione ita utuntur, ut sit ipsis peculiaris, et quodammodo propria. Græci non adeo sæpe, nostri, ac præsertim uetustissimi parassime.

C', & T' aspiramus in græcis tantum dictionibus, quasq; à græco deduximus, & in barbaris, ut *Charites*, *Theocritus*, *Thamar*, *Rachab*, Similiter P', & R' ut *Phasis*, *Rhodus*, *Iosephus*, *Rhoboam*. in nostris nunquam. quamuis nonnunquam in quibusdam, quæ nostræ uideri possunt, ut *Rheda* quod nomen cum sit græcum, uel, ut quidam malunt, gallicum, nostrum effectum est.

Licet autem C', & T' in quibusdam nostris dictionibus, de quibus suo loco dicam nunc aspiremus, usus tamen magis id obtinuit quam quod latinæ linguæ lex id permittat.

Quemadmodum autem literarum sonus, qui cuiq; suus est uel obtusior est, uel acutior, uel exilior, uel plenior, uel leuior, uel asperior, pro contextu, aliarumq; coherentium uicinitate, proq; positu, ac loco, cum aut primæ, aut mediæ, aut ultimæ constituuntur. sic aspiratio, nunc magis nunc minus crassa, & densa est. Si enim pronuntiem *psittacus*, & sonus tenuius in priore sonabit S' quæ præcedente P' tenuatur adeo, ut quasi exsibiletur. Eodem modo si enuntiem *Sol* & *Tellus* facile quidem aures ipsæ indicauerint plenius sonare L' in dictione *Sol*, exilius in uoce *Tellus*, mediocriter autem si expresserim, aut *Lotus*, aut *Latus*, aut *Deletus*. Non erit enim in his L' adeo plenum, ut est in nomine *Sol*, neq; ita exile, ut in nominibus in quibus L' duplicatur. Hoc idem in aspirando accidit. Nam si enuntiauero *Vah* maior est densitas, si *Homo* minor. Item cum dico *Thetis*, *Phidias*, *Rhenus* aspiratio non est in his æque, ac in illis crassa. quod aures ipsæ facile indicant. Cum enim dico *Vah* spiritus ille densior, uegetiorq; est, quam cum effero *Hamus*, & cum enuntio *Rhodus* aspiratio est plenior, q̄ cum *Thomas*. At *Philo*, & *Phidias*, & *Deiphobe* & *Dempho* pronuntiantur labris paulo strictioribus. Et ubi effero *os* dentibus linguam admoveo, quæ quidem cohibetur interius cum enuntiat *Homo*. Accidunt autem hæc tum propter naturam, & situm literarum, quæ aspirationem admittunt, tum quia non parum differt quæ litera statim sequatur.

VOCALIBVS aspiramus tam in primis, & ultimis syllabis, quam etiam in medijs eodem modo. C', P', T', R' consonantibus, de

quibus particulatim postea dicam. Ob hanc enim causam hoc quantumcunque laboris est, mihi desumpsi, ut ostenderem quæ dictiones in quibus literis, syllabisque aspirationem exigant. Quod ante quam præstem Considerandum uidetur an aspiratio id est H' litera sit, habeat ne literæ potestatem, an figuram tantum. quodque in ordine contextusque literarum cum eis scribatur.

ASPIRATIONIS Notam à nostris literam non fuisse habitam illud indicio est, quod olim non uti nunc aspiratio figuram habebat. Sed ut apud grecos hodie sit supra uocalem apex quidam notabatur quam dactylon illi uocant. Atque ea quidem parcius multo, quam nunc, uetustissimos Latinos comperio usos, et ferè in illis solum dictionibus, quibus natura inesset, ut animi motus quidam, et affectus declararentur, quales sunt Heu, heu, heuulo. Posteriores uero figuram aspirationi certam dedere, et inter literas notare maluerunt. Sed neque hi, de quibus loquor, neque nostri etiam temporis grammatici literam esse confitentur. E quibus si quæras, quid ea sit hæcenus definiunt, ut H' aspirationis notam esse dicant. Cur autem literam esse negent, multis ac probabilibus adducuntur rationibus, quas si confirmauerim non erit fortasse inutile latinis adolescentibus. Aiunt enim uerum esse quod L' sit litera lenior, R' asperior. Lenitatem tamen, et asperitatem non esse literas. Eodem modo et aspirationem. Neque enim consequi, si elementum aliquod densiore egeat spiritu, ut densitas, et crassitudo illa sit litera. Nam huiusmodi densitas accidens est ut tenuitas, ut lenitas, ut asperitas, quod si à philosopho aliquo scire quæras quo de genere densitudo hæc sit, respondebit ut arbitror situm sequi, atque positionem quamuis grammaticus quispiam qualitatem significare contendet. Sed quærare hæc subtilius, est alterius facultatis, ac temporis. Ob diuersas enim rationes diuersa sequitur prædicamenta.

QUID Quod si H' esset litera, aut esset muta, aut semiuocalis. Nam uocalem non esse illud plane docet, quod ea sola quod uocalis quidem præstat, syllabam ex se formare nullo modo potest. Semiuocalis autem quomodo? Siquidem semiuocales ex maxima parte cum uocalibus simul nomina terminant tam apud nos, quam apud grecos (Ideo autem dixi ex maxima parte) quæ et in C', et in D' et in T' quæ mutæ sunt alii quot exeunt nomina. ut Lac, Aliud, caput. et quæ pronomina sunt Hic, Hæc, Hoc. Non loquor de barbaris apud quos nomina etiam in Z' exeunt qui quam sint contemnendi in omni præceptione quæ de orationis concinnitate tradatur, illud plane docet, quod qui aut non apte, aut non satis latine, aut incultius loquitur, eum barbarum dicamus.

DE ASPIRATIONE

uerecundius loquor propter Antonium nostrum qui galeaz protulit. ait enim.

Ardeo mi Galeaz mollem reperire catullum.

viat enim in quibusdam consuetudo cui necesse est, ut docti etiam homines, quanquam inuiti assentiantur. Cum & ille ad quem scribebat uel molestissime fuisset laturus, quasi nominis dignitas minueretur si quod latinus exigebat sermo Galeatius fuisset uocatus. Sed concedatur hoc poëtae erudito, præsertim in quo necesse fuit, ut assentiretur multitudini, cum pleriq; barbarum id nomen arbitrètur. Ad aspirationem redeo, si tamen illud præmonuero. cum Z' græca sit littera id est quam à græcis acceperimus non debere aliquam apud nos terminare nomina. Cum apud illos à quibus eam mutuati sumus, græcum nullum finiat. quanquam barbara multa in illà ex eunt, ut Acaz. Nullum omnino nomen aspiratio claudit, quod omnes faciunt semiuocales. Non est igitur H' semiuocalis. Quid? quod semiuocalium omnium præterquam X' quæ duplex est enuntiatio ab E' uocali incipit, & in consonantem, id est in se ipsam desinit. At H' etsi uidetur quodammodo ab A' uocali incipere, non tamen exit in consonantem, sed spiritu suo terminatur. Ad hæc semiuocales omnes præter X' sibi possunt eadem succedere, & geminari in neccendis syllabis. ut in his Annus, Terror, Fossor, Commodum, Tellus, H' uero non potest. nulla. n. syllaba in aspirationem desinit, si subsequens ab illa incipiat. Quin etiam in terminationibus nominum semiuocales omnes præter quas dixi, inueniuntur præcedere S' terminalem ut Puls, Ars, Hiës, Glans, quod H' non facit. Quo efficitur eã nullo modo esse semiuocalem. Ideo autem X' excipitur, quia duplex est. Habet enim uim GS', & CS', At erit fortasse muta, Sed mutæ omnes præter F' à se incipiunt & in uocalibus desinunt. quod de H' dici non potest. Quid? quod mutæ in eadem syllaba coherere sibi duæ tantum possunt, ut in hac uoce Doctus. Mixte autem cum semiuocalibus ad summum tres ut in nomine Doctrina. At cum Erichthonius. tertia eius nominis syllaba A', C', aspirato incipit, qd statim subsequitur T' aspiratum. Quod si H', esset aut semiuocalis ut muta, ea syllaba ex quatuor consonantibus simul coeuntibus componeretur, quod linguæ latinæ lex non permittit. His igitur rationibus efficitur, ut cum H', nec semiuocalis sit, nec consonans, littera esse non possit. Nam si nec muta nec semiuocalis est consonans quomodo dicatur? & uocalem non esse satis manifestum est. Dixerit quispiam eam esse litteram à græcis acceptam, ut Z'. & Y'. quod dictu quidem

absurdum est. Nam quæ ab illis dasia dicitur, non inter literas sed prosodias numeratur. Idemque est apud grecos dasia C' cum aspirant vocalibus, quod est apud nos H', nec nisi nota quædam est, quæ supra vocalem ponitur. Licet P', C', T', cum aspirationem accipiunt, non ut vocales dasia notentur, sed proprijs scribantur figuris, de quibus suo loco dicam. Sunt autem apud grecos prosodias octo, quarum nomina, ac notæ sunt. ὀξεῖα. βαρεῖα. περισπωμένη. ἄσπεια. Φιλί. ἀπόσπορος. ὑφέν. ὑποδιασολή. Addunt nonnulli βραχέαν, ὤ, ἔ μακρὰν - Harum tres ὀξεῖα, βαρεῖα, ἔ περισπωμένη accentum notæ sunt, ut apud nos acutus, gravis, et utrisque constans moderatus, quem alio nomine circumflexum dicunt. ἄσπεια notæ est densioris, ac pinguioris status. Φιλί tenuioris, sicciorisque. ἀπόσπορος uero quæ est dextera pars circuli ad summum literæ posita, tum notatur cum ostendendum est deesse uoci ultimam literam, quod à grecis seruetur cum uocales concurrunt. Ex qua institutione illud est, quod non modo Plauti, sed etiam Lucretij temporibus, ἔ dicebatur, ἔ scribebatur in uersu magnū st ἔ multū st. pro eo quod magnum est, ἔ multum est. ὑφέν cuius notæ est lineola repanda dictionibus subiicitur cum duas uoces coisse simul, ἔ in unam transisse, demonstrare opus est. ut si ostendere uelis maledoctus ἔ malesanus in unam coisse dictionem. quomodo apud virgilium ante malorum. ἔ apud Nasonem Antemi. et apud Propertium semper amata. Atque apud Terentium Semplenitas. Contraria est διασολή ut si particulam nisi, ἔ sicut, non unam, sed duas esse dictiones uelis ostendere. Reliquæ duæ notæ sunt temporum idest βραχέα breuitatis, μακρὰ productionis. Ex quibus satis manifestum est ἄσπεια apud grecos, ut cæteras prosodias, non esse literam, sed notam quandam, quod idem de H' dicere necesse est.

PRAETEREA Cum accidat literæ potestas, quæ, ut Prisciano uidetur, ipsa pronuntiatio est, ἔ item figura qua describitur, ἔ nomen quo appellatur, ut non solum pronuntiatione sed etiam figura, ἔ uocabulo alia differat ab alia, neque propter solam figuram, neque propter solum nomen. neque propter utrunque simul, dicendum est aliquid esse literam. Nam ἔ numerorum figuræ quædam sunt, quas literas dicere nemo audeat, ἔ lineæ, trianguliq; sua nomina, ἔ figuras habent. Itemque accentus, et prosodias, quas dixi, quæ tamen literæ non sunt. Eodem modo H', licet figura, ἔ quasi nomine minime careat, litera tamen non est. At scribitur H', in uersu scribitur etiam parenthesis, ἔ Lineola, quam uirgulam dicunt, ἔ no

DE ASPIRATIONE

ta interrogationis, quamuis nihil horum sit litera. Neq; illud dederim, ut uerbum scribo de literis tantum dicatur. Nam scribuntur orationes, scribuntur epistolae, carmina, uolumina, quae litera non sunt, tametsi constant literis. Ex eo enim scriptores dicti. An non legitur apud Valerium Catullum.

» Nāq; totius uobis frontem tabernae scipionibus scribam,

» Quod quidem sonat ut plautinum illud

» Quo te legam hoc scipione.

Quid composita quā late proferunt significationes suas, A scribo, Proscribo, describo, ut nō potuit pictor rectius describere, quod Plautus dicit de eo qui hominem quendam quasi suis liniamentis designauerat. & apud Virgilium.

» Descripsit radio totum qui gentibus orbem.

Mathematici enim caeli ambitum, ac stellarum sphaeras, et terrae quā incolumus partes quibusdam distinctas angulis, ac gradibus, figurāt lineis, & intra circulos cogunt, ut autem aliquantulum uager hoc a poëta de Conone Samio nobili mathematico dictum est, nō de Claudio Ptolemæo, ut Maronis interpretes credunt. qui quidē multis post Virgilium annis floruit. Fuit autem Conon hic temporibus Ptolemæi Regis a quo propter disciplinam summo in honore est habitus, qui cum caeli situm describeret, quasdam stellas quae sunt in eo sydere qui Leo dicitur, crines esse Berenice Reginae commentus est. De quo est apud Hyginum in libro de signis caelestibus. Et apud Valerium Catullum.

» Omnia qui magni suspexit lumina mundi.

» Qui stellarum ortus comperit, atq; obitus.

» Flammeus ut rapidi solis nitor obscuretur.

» Ut cædant certis sydera temporibus.

» Idem me ille Conon caelesti numine uidit.

» E' Bereniceo uertice caesariem, & quae secuntur,

Sed ad rem redeo. Sit sane H'. figura quaedam quae inter literas notetur. Non enim id quaeritur possit'ne H', scribi in uersu, & literis admisceri. Sed sit'ne, H', dum effertur elementum. Sit'ne pars minima dictionis, ut A', ut, B'. Dum enim ab aliquo quaerimus sit'ne T' litera, non id quaeritur possit'ne scribi inter literas. Sed num T' sit minima pars compositae uocis, sit'ne elementum formandae syllabae dictionis, & orationis.

SVCCURRIT etiam illud quod praetereundum non uidetur, hoc est opinari quosdam debere tum literas appellari cum scribun-

tur elementa cum pronuntiat, quorum opinio non me impedierit, quominus elementum pro litera, & literam pro elemento indifferenter accipiam. Nam si origo nominis consideretur litera à uerbo Lego deducta est, à quo & Lectio, quæ profecto absq; pronuntiatione, & sono esse non potest, quamuis tamen tacentes interdum legimus. Sed qui primus literam à Lego uerbo deduxit, non illud attendit, quod interdum sine pronuntiatione literarum figuræ percurrantur oculis, quin tacentes sæpe nobiscum loquimur & disputamus. Loquitur enim secum animus, & disputat, & tacitus legit, quæ nescio quo pacto moueri, & affici tunc in nobis ipsis, uocis instrumenta sentimus, adeo tacita etiam lectio non sine motu quasi quodam pronuntiationis, atque affectu esse potest. Ad hæc apud eruditissimos grammaticæ artis scriptores indifferenter literam pro elemento poni reperio, ut cum ab eis dicitur litera B non potest continuari cum litera M in eadem syllaba, non id dicitur non posse eas sic scribi. Siquidem possunt, sed nequaquam posse una pronuntari. Ipsæ quoq; Cicero literam nominat quod si litera solum diceretur cum scripta est, uel quod scribitur, falsum utiq; esset, quod à grammaticis dicitur literæ accidit potestas. Nam si potestas, ut hi ipsi dicunt, ipsa pronuntiationis est, propter quam figuræ, & nomina inuenta sunt, literæ potestas accidere nullo modo potest. Similiter si dicitur, quod elemento accidat figura, ne id quidem uerum fuerit. Nam si tum dicitur elementum, cum pronuntiat, figura nullo pacto elemento accidet. Igitur cum doctissimus grammaticus dixit literæ accidit potestas, figura, & nomen, literam, & elementum simul comprehendit. Quamobrem dari mihi hoc uolo, ut literam & elementum hæc præsertim in parte dicere indifferenter liceat. non tamen desunt qui literam à litura dictam uelint, quod apud uetustissimos fuerit consuetudo scribendi in tabulis ceratis, quorum opinioni non temere quæ accesserit, ut ab eo quod est Litus, Litam, Litum, litera dicta fuerit. Cuius uocis apud Virgilium manifesta significatio est.

” Ut paribus lita corpora guttis.

Hoc est maculis notata & distincta, quod idem dixit alibi.

” Sparsis etiam nunc pellibus albo,

” Et maculosæ tegmine lyncis.

Illud autem minime probauerim ut inde dicta sit litera, quod deleteretur oblitterareturq; è tabulis, in quibus ut dixi, scribebant. An non absurdum est id asseuerare, ut litera appellata, fuerit ab eo, propter quod ipsa esse desineret. Desinit enim esse litera, ubi deleta,

DE ASPIRATIONE

Et obliterata est. Manifestum est igitur ex ijs, quæ dicta sunt, licet H' & figura, et quasi nomine minime careat, tamen si potestas ei desit literam esse non posse, quam deesse probandum nobis est.

QVEMADMODVM Dixi, placet grammaticis, literæ aut si maius elementi potestatem esse pronuntiationem ipsam, nec aliquid aliud ex accidentibus eius esse quod ostendat elementi cuiusq; proprietatem, qua quidem carere aspirationem affirmant, qua si non careat cum & nomen fere, ut dixi, habeat, & figuram certam propriamq; nimirum literam esse necesse esse. Primum quidem definitio ipsa plane declarat, aspirationem neq; dici, neq; esse pronuntiationem. Si quis enim te interroget, quid est aspiratio, respondebis. Opinor eam esse quandam humani spiritus, status'ue densitatem (Nãq; utrunq; dici recte potest) aut si id malis, crassiorem quandam spiritum. Si quis rursus ex te quærat, quid densitas illa sit, scio responsum nullo modo uideri tibi eam densitatem esse pronuntiationem. Itaq; cum densitas spiritus pronuntiatio non sit, & aspiratio sit densitas spiritus. H' quæ aspiratio est, pronuntiatio esse non potest. Non aliter quàm Suspirium, Scloppus, Anhelitus, Suffitus'ue, qui spiritus, & soni quidem sunt, non tamen pronuntiationes. Fit autem nomen aspiratio ab eo quod est aspiro. Rursus aspiro fit à uerbo spiro. spiro autem à spiritu, ni forte malis spiritum dici à spirando. Pronuntiatio autem est uox literam, uel syllabam, uel dictionem, uel orationem proferens (non loquor de oratoria pronuntiatione) qui autem exspirationem exprimit nihil tale pronuntiat. Est igitur crassitudo spiritus, sicuti tenuitas, lenitas, asperitas, non pronuntiatio, sed soni, uocisq; accidens, ut dixi. Atq; ut dem H' esse pronuntiationem, dicas uelim quoniammodo efficietur ut H' si pronuntiatio est, litera sit? Quod enim accidit literæ, non est litera. Cum autem pronuntiatio, idest potestas accidit literæ, non erit ipsa litera, sicut nec figura, nec nomen, quanquam literæ accidunt, non sunt tamen literæ hoc est elementa. Itaq; etsi concessum sit H' pronuntiationem esse, cum pronuntiatio, id est potestas accidat literæ, non tamen H' erit litera. Nam potestas accidat literæ, & non est ipsa litera, quàm ut esset litera, necesse fuerat & pronuntiatio id est potestas ei accideret, non ut ipsa esset pronuntiatio. quod enim potestas est, litera esse non potest. Nam cum potestas sit accidens commune quidem literæ cum syllaba conuerti nõ potest. ut dici uere possit potestatem, idest pronuntiationem esse literam. Ex his, ut arbitror, effectum est H' id est aspirationem nullo modo habendam esse literam. quæ tamen si li-

tera non est, non tamē à grammaticis quod tu ipse concedis, plene definitur, ut ea sit aspirationis tantum nota. Nam hæc definitio solum complectitur cum scripta est, uel quod scribi potest, non id ipsum quod est. Quamobrem quoniam scio te uehementer cupere eius à me definitionem accipere, faciam id libentius causa tua, qui non contentus doctissimorum hominum definitione, expectes meam.

EST IGITUR Id ipsum quod H' dicitur aspiratio, qua literæ alicuius sonus crassior in pronuntiando redditur, cuius figura inter literas scribi potest. Quam quoniam superius dictum est solere præponi uocalibus, consonantibus postponi. Cur id fiat ratio reddenda est, ostendendumque; cur illis interiectionibus, quas dixi postponatur.

VOCALES Literæ dictæ sunt, quod plenam, absolutamque; uocem habeant. Quin & homines uocales dicimus, & Citharam uocalem, Vnde Horatius.

» Vocalem temere Insecutæ Orphea siluæ.

Et Propertius de equo.

» Qualis & Adrastu fuerit uocalis Arion.

Aspirationis autem ea natura est ut præposita cum sit sonoritatem uocalis densitate sua obtundat, atque diminuat, quæ res efficit ut uocalitas illa cum reprimenda est. Aspiratione præposita quasi freno quodam coercetur. Consonantium uero alia natura est. Hinc enim consonantes dictæ, quod cum uocali sonent, cum ipsæ per se nequeant uocem perficere. Itaque si quando opus sit ut. C', P', T', R', suos auferant sonos, ualentiusque; quam sua ipsarum natura fert, sonent. aspirationem accipiunt intrinsicus, quæ cum postponitur auget sonum qui consonanti minor est. Atque hinc effectum est, ut quia uocales maiore non indigent sono, quam qui suus ipsarum est, aspiratio eis præferatur. Contra uero postponatur consonantibus, quarum soni cohibendi non sunt. Quippe qui parum sonent, sed laxandi potius, quod quidem aspirationis adminiculo consequuntur.

CVR Tamen ex omnibus consonantibus quatuor tantum asperimus hæc est ratio, quod cæterarum natura non ferat aspirationem. repugnat enim natura ut B', ut D', ut M', ut L', ut S', ut N', adijci sibi eam patiantur, multo etiam minus F'. Nam G' in dictionibus quibusdam quas ab exteris nationibus Italica accepit lingua, uulgus aspirat, ut Ghinolphus, quod proprium est, et multa eiusmodi, idque; maxime usurpant hi populi, qui galliam, quæ cis alpes est, incolunt, quæ hodie dicitur Longobardia, quoniam Longobardi ea loca sub Desyderio Rege, aliisque; gentis suæ duabus diu occupata tenuerunt.

DE ASPIRATIONE

Vnde id genti nomen nunc est. Hispani quoque hoc est, qui hodie uocantur Catalani aspirant sæpissime G' sequente aut I' aut E' ghi et ghe dicentes, ut Berengherius, Figherius, Segherius, & id genus multa. Quin etiam apud eosdem Catalanos multa inuenias nomina quæ in aspiratione desinant. Sed ad Italicos redeo, Ligures, in subresque sic hodie locuntur, ut quod latinus sermo non patitur, in plurimis uernaculis uerbis ghe, & ghi pronuntient, quid quod cum litera G' apud Latinos nunquam iungatur literæ V' ante uocalem in prima dictionis syllaba. Sed aut in media ut Langueo, aut in ultima dictionis syllaba. ut Pinguis. eo deuentum est, ut omnis Italia non paucas quidem dictiones habeat à GUA, GUE, & GUI incipientes. Video mihi necesse esse, ut uernaculorum etiam uerborum, & eorum quidem barbarorum afferam exempla, quod quanquam in uitis facio, ueritus ne Latini sermonis candorem nouorum, ac barbarorum nominum admixtione contaminem, tamen quia præcipiendi ratio cogit, accedam non quo uoluntas, sed necessitas traxerit. Doctorum tamen hominum uenia prius implorata, neque enim ipse sum condemnandus, sed factorum uis, ac fortunæ improbitas accusanda, quæ dominam quondam gentium, ac nationum Italiam seruire barbaris cogit, ac patrio oblitterato sermone, in suetas asperimasque accipere dictiones. Est igitur quotidie nobis in ore Guardia & pro Custodia, & pro Excubijs. Idque nomen multorum etiam oppidorum est, & Guerra pro Bello, & quod licet latinum tamen corruptum. Guastare pro Vastare, & Gualterius, & Guido, & Guilermus. Quid quod Varinus Veronensis doctus uir, tamen in hoc à multitudine non dissentiens nomini suo quod Romanum est. (A) Vario enim seu malis Vario sit Varinus) G' præponebat semper, & Guarinum scribebat.

ILLE uero tres interiectiones Ah', Vah', Oh' in aspiratione desinunt. siue quæ uetustissimi dixerunt, Vaha', Aha', Oha', demptaque ultima uocali aspiratio manserit, siue quæ is animi affectus magis declararetur si in aspiratione hoc est densiore sono ipsarum pronuntiatio finiat. Nam ut à barbaris eas uoces acceperimus, dictu quidem absurdum est. scilicet Latini non prius hos animorum affectus, aut expresserunt, aut exprimere potuerunt, quam has dictiones à barbaris mutuati essent. Vanum hoc est, siquidem hæ uoces nostræ sunt non barbaræ. Sunt etiam, qui huic interiectioni pro, quæ exclamandi uox est, aspirent. quod contra usum maiorum est. Differt enim à præpositione Pro, non in aspiratione, sed solo accentu.

Quaquam autem hæc a me in hunc modum dicta & probata sunt, non desunt tamen, qui contendant H', multum habere literæ, ut quod literæ proprium sit in aliam conuerti, ipsa quoq; in literam mutetur. ut in his Traho, Traxi, Veho, Vexi, & cum dicitur vesper pro eo quod est Hesper, & pro cheta seta, et pro Hex Sex. quodq; nonnunquam ita locetur in uersu, ut eius ui syllaba, quæ breuis præcedebat, producat. ut apud Virgilium.

» Dum trepidant it hasta tango per tempus utrunq;.

Quo uno exemplo in primis utuntur quod in hoc uersu syllaba IT' producat. ut tantum in sequentis aspirationis, non quod natura metri toleret breuem illic syllabam posse collocari. Nam apud poëtas in tertijs, quintis, septimis nonisq; syllabis, quas tritimerim. pentimerim. heptimerim. enneamerim isti uocant grammatica. Latine autem dicuntur cæsurae, breues interdum statuuntur nulla sequente aspiratione. quod metri lex non semper prohibet. ut apud Lucanum in tertia syllaba.

» Dum sanguis inerat.

Apud Tibullum in quinta.

» Te canit agricola magna cum uenerit urbe.

Apud Virgilium in septima.

» Et furis agitata amor, & conscia uirtus.

In nona apud Catullum.

» Iam ueniet uirgo iam dicitur hymenæus,

Quaquam sit hic aspiratio. sed aliud in præsentia non succurrit. Licet igitur in his syllabarum imparilitatibus etiam correptas aliquando collocare. Scire autem oportet in metris dimetiendis duas correptas pro una producta accipi. Nam etsi pentimeris uideatur nonnunquam exire in syllabam quæ est septima numero, tamen si de duabus breuibus unam productam subduxeris, quintam esse ratio ostendet. Spondaici enim uersus licet diuersi sint generis, tamen qui proprie dicitur Heroicus, constat spondeis sex, qui sex consiciunt metra. Unde dicitur Hexameter. Recipiunt tamen spondei in sede sua dactylos propter temporum parilitatem. Itaq; cum sex spondei. XII contingant longas syllabas, hac ratione Hexameter heroicus XII constabit syllabis. Cum autem dactyli recipiuntur si numerum syllabarum ad spondeos recenseas, & pro duabus breuibus unam productam numeres, inuenies pentimerim, & quas dixi metrorum figuras cadere semper in locis suis. Loca autem earum proprij sunt principia cuiusq; metri. singuli namq; siue dactyli, siue spondei singula con-

DE ASPIRATIONE

fiunt metra. In virgiliano igitur de quo nunc agimus dici non potest tritimeterim, id est primam caesuram cadere in locum suum, hoc est in principium secundi metri. Vbi brevis syllaba potest aliquando collocari. Nam IT' particula quae est secunda syllaba secundi metri, natura sua correpta est. Ex hoc igitur probatum esse uolunt. H'. aliquando literae uim habere cum accessione sua praecedentem syllabam, quae breuis sit producat, in ijs praesertim locis, qui caesurarum, quas dixi proprii non sunt.

CONTRA autem sunt & docti quidem uiri, qui opinentur. H', quoniam litera non sit, uim literae habere nequaquam posse. Negant enim in his praeteritis Traxi, Vexi, H' in X' uerti. quod enim litera non sit non posse in literam transire. Dicunt enim omnium praeteritorum terminationes exire aut in syllabam, quae duabus pluribus uel structa sit literis, ut Amati, Nupsi. Aut quae ex sola, & lae uigata constet uocali, ut Docui, Habui, hac uero terminationem. Hi' neque ex duabus pluribus uel literis fieri, neque ex pura, & tersa uocali, placuisse propterea latinis in formandis his praeteritis Traxi, & Vexi mutuari sibi hanc mutationem Xi' quae multorum praeteritorum esset propria, ac tamen si alias sibi potuissent mutuari, ut Bi', ut Ci', ut Vi', ut Psi', tamen auribus consulentes iudicasse aptius exire Traxi, Tractum, & Vexi, Vectum, quam Tragi, Vegi, aut in aliam terminationem, proptereaque maluisse in Xi' praeteritum mittere a' Traho, & Veho, non quod Hi' in X' uerterent, sed quod ab alijs uerbis mutuareretur eam terminationem, quae aptius caderet. Idque minime mirum uideri debere aiunt, cum aliquot etiam uerba integra, praeterita mutuantur ab alijs uerbis quae sunt Furio, Insanij, Sum, Fui, Fero, Tuli, Ferio, Percussi. Quid enim absurdius esse, quam cum H' litera non sit, id asseuerare, ut in X' quae duplicis literae locum tenet, conuertatur. His addunt quod cum prisca dixisse inueniantur Trafo, & Vefo, nihilominus Traxi, & Vexi praeterita facebant. ac propterea multo minus dicendum esse quod H' uertatur in X' in his praeteritis. Cum non H', sed F' esset olim in praesentibus temporibus. Nam cum illi Trafo in praesenti tempore, & Traxi in praeterito dicerent, non H', sed F' potius in X', uersum esset. In illis autem nonnibus Vesper, & Sex similiter affirmant H', non uerti in literam, sed loco eius S' esse positam, quod ut ita esse ostendant. Alius quidem repetunt.

PRINCIPIO scire licet non e' caelo in terras reru' nomina delapsa esse, sed cum homines ad loquendum aptos natura produxisset ipsi sibi,

rebusq; indidere nomina, quod uel ex hoc licet cognoscere, quod cū artibus simul sua ipsarum nomina, & instrumentorum quibus artifices utuntur, item rerum earum, quarum artes sunt efficitrices, uocabula inuenta sunt. Ante texturam enim inuentam cum homines pel libus, aut librorum, foliorumq; tegumentis operirentur, nec telæ, nec texturæ, nec ipsorū textorū exstabant nomina, multominus textorio- rū, ferramentorum, ac uestiū, quarum rerū uocabula, ne nūc quidē apud Canarios sunt, apud quos nuper cōpertum est ab Hispanis prædonibus nullum esse telæ genus, sed nudos eos uitam agere pecudum tantum pellibus quadam corporis parte tectos. Contra uocabulis illi abundant, apud quos plures artes, disciplinæq; exercentur. An non hodie uidemus genera armorum quibus nunc utimur noua pleraq; habere nomina? Sunt enim nuper inuenta. Idē dico de uestimentis, nauigijs, et rebus plurimis. Ex quibus planē perspicia posse dicunt nō naturam, aut Deum aliquem, sed homines ipsos rerum nomina fuisse commentos. Quod si quæ sola natura absq; hominum artificio laborēq; gignuntur, pro situ regionum, ac locorum, quanquam eadem ipsa sunt, qualitates tamen easdem non retinent, sed illas ita mutant, ut fere contrarias induant, quid de illis dicemus, quæ homines ipsi communiscuntur, ac præsertim de uocabulis? Videmus enim unā, eandemq; rem aliter Græcos, aliter Latinos, aliter Syros, aliter Germanos, aliter alios, atq; alios uocitare, ut illos hi, hos illi nō intellegant. Quid quod idem uocabulum apud eos, qui eadem utuntur lingua iisdem literis non pronuntiat? Hetruscū in quibusdam uocibus pronuntiant ui, populi quidam Italiæ bi, germani si efferunt, quod inde fieri uolunt, quod apud alios sit hæc quàm illa litera magis, minus'ue familiaris, & usitata quod e' uernaculis quibus nunc utimur uerbis aperte potest intellegi. Si enim unum, idemq; uerbum ab Hetruscā, et Longobardo, et Apulo proferatur, mirificam uideas, et literarū et pronuntiationis diuersitatem, ut penē nō idē quāuis idē sit, esse uideatur, quæ res efficit ut minus admiremur si quidam Italiæ populi quondam O' non habuerint, sed loco eius (ut grammatici tradunt) V' uterentur. Quā tantam uarietatem, non esse dicunt ex hoc, quod fiant literarum conuersiones (quid enim habet Apulus, Hetruscus'ue cum Alpino commercij?) sed ex gentium pronuntiationibus diuersis. quodq; hæc quàm illa litera sit uni, quàm alij nationi familiarior, aut minus cognita. Siquidem diuersas gentes diuersis modis uti ad sentiendum, sic ad loquendum pro temporibus etiā, atq; ætatibus affici phisicis placet. Itaq; cum dictio Hesper a latinis

DE ASPIRATIONE

fuit recepta quoniam aspiratio uideretur asperior, praesertim cum esset rarissimus eius usus placuisse quibusdam lenire eam, & quod V' dum consonans est in uerborum principijs esset latinis admodum familiare, ut valeo, venio, vendo, vereor, vates, vita, vinum, volo, vitulus, vicus, vitia, uoco, vultus, vultur, pro eo quod est Hesper, vesper dicere maluisse, nec tamen defuisse qui graece libentius Hesper dicerent, pro quo cum vesper dicitur, uolunt non uerti aspirationem in V' sed abici eam, ac repudiari, & eius loco positam esse eam literam, quae priscis esse tantummodo peculiaris. Hispani a quibus propter Regnum Neapolitanum non pauca nomina accepimus, dicunt Hernandum pro quo nos Fernandum. Dicemus igitur aspirationem uersam esse in F? minime profecto. Nam italica idest uernacula lingua, nullos ad hunc diem praecipuos habuit, quorum institutionibus formati hanc doceamur facere conuersionem. cum tamen natura magistra hoc faciamus. Et ut artioribus nos rationibus urgeant, nihil causae est inquirunt, Cur H' mutetur in B', & tamen pro Helena, Belenam dixisse uetustissimos constat, uidelicet, quod illi aspirationem horrebant. B' Familiarius utebantur. Nam et Bruges pro eo, quod est Fruges, dixisse manifestum est. Addunt etiam opinari se, si Ciceronis temporibus cum Helena dicebatur, aspirationem Romanus uitare uoluisset, uelenam fuisse dicturum, quia homines illius seculi V' consonante magis uterentur. Quae quidem omnia nationum, aetatumque diuersitate fieri affirmant. Quid? nonne latine testudo dicitur & capparis? At Neapolitani non T', sed C', primam testudinis faciunt. Contra Hispani primam capparis, T', fecerunt. iude etiam Neapolitani primam syllabam Capparis quam est CA' interposita aspiratione & I' chia exprimunt, & pro fortuna fortunam dicunt. Seruat hodie quoque Neapolitanus latinam pronuntiationem huius imperatiuae uocis Audi, pro quo Florētinus dicit Odi. Ex trās-
spadanis uero multi oldi pronuntiant, pro au ol dicentes. Quis haec docuit? natura, non praecipitor aliquis. quod latine planum dicitur plurimus modis uernacula lingua uariat in prima syllaba. Hetruscus enim loco L' ponit I'. & pia non pla exprimit. Neapolitani loco P'. & L' ponunt. C' aspiratum et I'. At Succāni dempta aspiratione CIA' dicunt, idque in plurimis dictioibus facile inspicies. Quin etiam soni mutati sunt. Nam O'. & E', cum finales sunt ab Italis in uernaculis uocibus ita quidem pronuntiantur, ut deprehendas eorum sonos, qui latine pleni, & clari sunt, obtundi, & obscurari. Afferunt etiam, Aeoles solitos hiatus causa interponere, F', maiores autem nostros. V'.

tem nostros V' loco F' ut in nomine dauus. nec non O' et C' inter
 iecisse, ut in his Redeo, Prodeco sicubi Comburo. et quod Plautus dixit.
 mederga. et quod hodie etiam dicimus redintegrare. Dicit hic aliquis
 Cur potius D' transibit in F' ut hoc in uerbo assero, quam H' in
 V' ob id profecto quod D' literam in F' literam transire naturale
 sit pronuntiatione ipsa hoc exigente. At H' quod litera non sit. in li-
 teram ut transeat, naturam minime pati. Eosdem Aeoles Breton pro
 Rhetor, et Brodos, pro Rhodos dixisse constat, ea ratione quod aspi-
 rationem frigentes pro ea digamma ponerent in dictionibus ab R' in-
 cipientibus. quodq; recusarent digamma in eadem syllaba conso-
 nanti praepone in B' uertebant brodos, bretonq; dicentes. Quibus
 adducti rationibus conantur probare aspirationem non uerti in li-
 teram. sed uitari potius et abijci. Affirmantq; Aeoles B' magis q; ali-
 am literam, pro eo quod est digamma posuisse, quod in nominibus ab
 R' incipientibus libenter B' uerentur. Addunt etiam opinari se et pro-
 certo habere, si Delmatae ab Aeolibus, quas dixi uoces mutuarentur,
 quanq; nullos hucusq; habuerint pronuntia di magistro, no pronun-
 tiatos B' ut aeoles, sed V' consonans quod sua ipsoru lingua sic exi-
 gat. Est enim naturale Delmatis V' consonans praepone literae R'
 ac simul cogere. ut cum dicunt urasi et ureche, quae nomina apud
 Delmatis duarum sunt syllabarum, quod latina lingua aspernatur,
 et horret qua quam hodie non paucas uoces itali sic pronuntiant. Ef-
 ferunt etiam Delmatae V' consonans ante L' in eadem syllaba, ut
 in his nominibus V ladislaus, et V lachia quorum prius apud eos te-
 trasyllabum est. Posterius trisyllabum, quae nos proferre haud possu-
 mus. Na de priori V' abijamus et ladislaus dicimus. Posteriori autē
 addimus, A' & dicimus Valachia. Est enim cuiq; nationi sua pro-
 nuntiatio, suusq; struendarum syllabarum ordo, & compositio.
 Quid qd cum I' apud Latinos efficiatur consonans, nulla consonante an-
 te se in eadem syllaba collocata, ut Ianus, Iecur, Troia, Peius, Conitio.
 In uernacula qua nunc utimur lingua C' ante I', ponimus & Cia,
 Cie, Cio dicimus. Quin etiam praeposita semiuocali S' Scia, Scio, atq;
 interiecta aspiratione Schia Schio proferimus. Sed Illyria, et Dalma-
 tae de quibus dixi suas habent literas. Et cum scribendum est Scia
 hac utuntur figura \square Cum autem schia, his Ψ Ψ . Nam
 Hieronymianis et Cyrillianis utuntur literis. Similiter cum scribunt
 Glia utuntur harum notarum alterutra Λ \square duabus tantum fi-
 guris eam scribentes syllabam, in qua nos quatuor ponimus, Apuli-
 ita loquuntur hodie ut in principijs multarum dictionum loco I', con-

DE ASPIRATIONE

sonantis S' pronuntiant, & non Iugum, sed Sugum, non Iannem sed Sannem dicunt. Quin etiam in nonnullis Latinis uocibus ante I', uocalem S' ponunt, & Sire pro eo quod est Ire dicunt. Multa quoque cum aetatibus simul mutantur. Aetas enim ex Messana, Messalam fecit. Ex Valesio Valerium, ex Fusio Furium, ex Scitibus Lites, ex Sclow Locum, ex Remulibus Lemures, ex Sordeo Ordeum, ex Casantra Cassandram, ex eo quod erat Odysseus Vlysem, ex Lebero, Liberum, ex Here Heri, ex Sibe Sibi, ex Coerauit Curauit. Itemque ex Voloce, Velocem, ex acusatuo Mee, Me. ex Duello, Bellum. ex Aiiio in quo duplicabatur I' Aio. ex Comperce Compesce. ex Creduis Credas, ex Duis Des. ex Hesperug Hesperugnem. & mille talia. Quid aetas nostra? nonne ex Nicolao Colam fecit. ex Ioanne Iannem. ex Lodouico Loisium. ex Bartholomaeo Meum. Quidam est populi stante integro nomine, pro B' pronuntiant M' abijcentesque e' medio syllabam Lo, pro Bartholomeo Barthomeum dicunt. ex Thoma quoque fecimus thomaeum, ex Antonutio nutium. ex Antonio tonium. Siculi ex Iacobo fecerunt Iacopinum, de quo demptis prioribus syllabis, nunc non Iacopinum sed pinum dicunt. A quibusdam etiam ita defleximus ut ea non sine obscenitate proferamus. Quorsum igitur haec tam multa ab illis afferuntur? ut ostendat aetatum nationumque diuersitatibus fieri uarietates pronuntiationum, ipsarumque literarum sonum potestatem ordinem aliter, atque aliter uariari, possent his plura addici, quae ab illis quidem adducuntur, sed debemus istis, quae dicta sunt esse contenti. Nunc id agatur quibus adducti rationibus opinetur in illo Virgiliano uersu H', ui literae non habere. Is si recte meminere erat.

» Dum trepidant it hasta tango per tempus utrunque.

Hoc in loco contendunt particulam it' praesentis temporis non esse, sed praeteriti, quae sit conarsa de praeterito Iuit, cuius prima sit producta naturaliter. Quoties enim concisio fit in hunc modum, quantitas syllabae non mutatur. Cum enim dicatur existimauit ipsa pronuntiatione docet a' produci in penultima syllaba, cui si adimas vi, dicasque; Existimat pro Existimauit, syllaba Mat seruabit productionem suam, retinebitque accentum, quem habebat stante integra dictione. Hoc exemplum ideo posui quoniam Donatus dicit Terentium in illo suo prologo posui esse existimat pro existimauit. Similiter Imugit pro Imnuguit, & it, pro iuit. quanquam cum dicatur Imnugit, et ijt demptum litera V' corripitur. Nam uocalis ante uocalem more nostro corripitur nisi fuerit diphthongus, paucis quibusdam exceptis. Quin

etiam affirmare audent. virgilium reliquisse scriptum non it. sed iē
cum duplici i. Cū sequatur uersus habens præteritum tempus, q. est.

Stridens aduersoq; hæsit tepesfacta cærebro.

Nam non hæret dixit, sed hæsit. Siue igitur it, pro Iuit, siue Iit le-
gatur, uolunt ob eas quas dixi rationes H' in hoc uersu uim literæ
nullam habere.

Ut autem post hæc omnia pueris ipse tibi aperiam quid de aspiratio-
ne sentiam. id est, an quam uim literæ habeat, ac ne ab officio, & co-
gnitione grammatica recedens, subtilius quam grammatici captus fe-
rat perscrutari hoc uidear. Siquidem existimo uideri aliquando H'
sapere aliquid, quod sit literæ, cum tamen litera ipsa non sit, ueluti
cū in locum literæ substituitur, ut in his uocibus, Hircus, et Traho, in
quibus loco F' aspiratio posita fuit. Nam Fircus, et Trafo dixerunt.
& in hoc nomine Hallux, quod fit a uerbo Salio, de quibus po-
stea latius dicam, aut cum loco eius ponitur aliqua litera ut in his
sex pro hex, vesper pro Hesper. Quid? quod quemadmodum C'
& D' interijciuntur in compluribus dictionibus hiatus causa, ut in
Prodeo, Redeo, Redibeo, Sicubi, Necubi. Eodem modo & H' ut in
his mihi, Prehendo, in quibus eandem habet uim ad hiatus, H',
quam in illis D' & C'. Ac ne de grammaticis præcepta tradens
philosophum uidear agere, haud negabo habere aliquando H' simi-
litudinem quandam literæ, quod quamuis non negem, ut dixi, non
tamen dicendum, aut tenendum iudicio. H' propterea esse literam.
quod quidem superius ostensum satis est. Nam & coruorum, & Psit-
tatorum uoces quædam, uerba nostra immitantes, uim quidem ha-
bent intellegibilem, & suam ipsorum uerborum significantiam ex-
primunt, cum tamē humanæ illæ uoces neq; sint, neq; dici possunt. Sed
iam ad alia quæ dicenda relinquuntur, transeundum est.

DICTVM Est à me P' C' et T' cum aspirationem exigunt pro-
prias apud græcos figuras habere, quæ sunt χ' pro ch, φ' pro ph, θ'
pro th. quod cur in his consonantibus probauerint in semiuocali ue-
ro R' repudiauere. Placet grammaticis hanc esse rationem, quod
his elementis aspiratio ita hæreat ut ea ablata pars quasi quædam
substantiæ ipsorum adimatur, tollaturq; propria uocum significa-
tio. Si enim cum pronuntiandum est Chærea quod est nomen propri-
um C' non aspiraueris, uis propriæ significationis interit. quinim-
mo pro Chærea quod ut dixi propriū est, pronūtiabitur Cerea, quod
est foeminiū huius nominis Cereus. & pro Chære quod est salutar-
di uerbū, dicetur Ceræ qui est genitiuus nominis Cera, quamuis græ-

matici affirmant abicasse priscos illos aspirationem e' uerbo chære,
 & cere dixisse, ut apud Virgilium.

» Qui cerete domo.

Vnde & Cerimonias dictas uolunt. Pro eo autem quod est chiron
 si aroni dixeris, non significabatur Achilles magister, sed profertur
 quartus casus nominis quod est Cyrus R' uero cum aspirationem
 accipit, aliam non habuit figuram quam cum tenuatur, quod cum
 si semiuocalis, licet subtrahatur aspiratio, uocis tamen significatio
 ipsa maneat. Qui enim Rhodon sine aspiratione pronuntiat, quan-
 quam peccat is quidem, rem tamen cuius est nomen illud quod ipse
 profert, audientibus notam facit. Græci igitur siue his, siue alijs addu-
 cti rationibus hoc seruant. Nos uero antiquum secuti scribendi mo-
 rem, nec eas ab illis figuras accepimus, nec alias ipsi formauimus.
 Et quoniam ad promissa propero, aspirationis nota apud priscos su-
 per ipsam literam cui aspirari debebat, figebatur, quem usum hodie
 quoq; in uocalibus græci seruant. Longo uero post tempore figu-
 ram suam aspiratio adeptæ est. & inter literas ipsarumq; tex tum
 recepta est. Figura autem hæc fuit H' quæ postea mutato scribendi
 usu e' literarum serie eiecta est, et in geminas partes diuisa. Sinistraq;
 pars figuræ eius super literam cui aspirabatur notari cepta. quod in
 uetustissimis codicibus licet inspicere. Sunt etiam qui hunc aspiran-
 di morem, hodie quoq; sequantur. Græci ut dixi eam notam dastian
 uocant. nostri tum statilem, tum spiratilem dixerunt. & quam illi
 psilen, ipsi tenuem exilemq; uocauerunt. Ipsa autem spiratilis nota,
 idest sinistra pars quam dixi hæc erat F. Recentiores uero cum eti-
 am formandis literarum figuris ab antiquis illis deslexerunt, hanc
 nouam aspirationis notam introduxerunt quæ est H'. Nam quam
 à priscis inuentam memorauimus, tunc utimur cum aut poeticus uersus,
 aut orationis ambitus ab aspiratione incipit, aut ubi maiusculis lite-
 ris) Nam maiusculas nunc eas uocamus) utendum est.

SCIRE etiam oportet Barbaros aspirationem semper proferre,
 græcos neq; semper ut barbari, neq; adeo rarerent ut nos, qui quàm
 rarissime eam proferimus, præsertim cum uocalibus. quotus nanq; est
 qui Hamum, Hædum, Hinnitum, Hominem, Humum ita enuntiet.
 ut aspirare eum primis literis possis cognoscere? quanquam cum aspi-
 ramus C' ante E' uel I' ut Cherea, et Chiron aspirationem ipsam
 efflamus, & similiter cum post O' sequitur statim L', & post L'
 alia uocalis ut Parthia. At O' ita proferimus ut eius sonus aut pa-
 rum, aut certe nihil ab F' differat. Licet autem grammaticis placeat

F' non adeo fixis labijs, ut p' efferrī. Nemo tamen nostrum adeo pronuntiationis studiosus est, ut id seruare eum possis agnoscere. Nam prima Fabulli, & phalerij eodem labiorum statu, ac motu a nobis pronuntiat.

VETVSTISSIMOS autem parassime usos aspiratione fuisse, testis uel in primis locuples est Quintilianus, qui etiam tradit his uocibus quæ sunt Hircus & Hædus, minime illos aspirasse. nunc tametsi ea in scribendo frequentius utimur quàm illi, rarius tamen eam efferrimus adeo hominibus nostri temporis hæc spiritus densitas inimica est, & a latina pronuntiatione aliena. De qua nostrum quod sciam nemo ad hunc diem particulatim præcepit, quanquam adolescenti mihi Paduæ cum agerē in manus peruenerunt pauca quædam & ea plena errorū quæ Apuleij, cuiusdam grammatici satis obscuri de aspiratione tantum uocalium esse titulus indicabat. Sed ut ad rem proprius accedam aspiratio quibusdam dictionibus naturalis est & ab ipsa formatione hærens ut huic uoci heu. Quibusdam adiuncta est differentie causa ut huic nomini Hara quæ uox per aspirationem differt ab ara, cum altare significat. Non pauca etiam uoces trahunt eam ab origine sua, ut sunt dictiones compositæ & deriuatæ, ut habito, & inhabito ab eo quod est habeo. Aliquot dictionibus adiuncta est hiatus causa, ut his Vehemens, & Mihi. In multis etiam usus præualuit ut in his hostis hostium hospitium. In grecis autem, & barbaris grecos, & barbaros sequimur. Sunt quoque nonnullæ dictiones quibus aspiramus hac ratione quod placuerit maioribus nostris in locum detractæ, aut commutatæ literæ aspirationem ponere ut hordeum, quod fordeum Sabini dixerunt. Inest igitur aspiratio dictionibus aut natura, aut origine, aut differentie causa, aut etiam hiatus, aut usu, aut imitatione, aut detractionis commutationis gratia.

HIS explicatis ad ipsas uoces quibus aspirandum est uenio. Primum quidem de uocalibus, quæ aspirationem exigunt. Deinde de consonantibus dicturus, literarum, & syllabarum ordine seruato. Initium autem erit a diphthongis, quas apud nos esse quatuor nemo ambigit hoc est Ae, oe, au, eu. uelim autem scias secundum ueterem & recentum loquendi usum uerbum aspiro exigere post se datiuum potius quàm accusatiuum casum. Aspiro enim huic uocali libentius quàm hanc uocalem dixerunt. quod ego hic etiam sequor.

AE diphthongus exigit aspirationem ante C in pronomine hæc, & cum foemninum est, & cum neutrum. ut hæc arbor, et hæc mu-

DE ASPIRATIONE

nera. Similiter aspiramus hae quod est foemninum numeri pluralis. Graeci quoque aspirant ai qui apud eos est articulus foemninus et numeri pluralis. Quae autem apud nos est diphthongus ae. apud illos est ai. Fuitque haec causa cur latini diphthongon hanc soluētes in ai uerterent, graecos immutati, ut

» Aulai in medio libabant pocula bacchi.

Pro eo quod est aulæ. Et apud Lucretium Animai, siluæ, aquai, pro illis genitiuis Animæ, siluæ, aquæ, quid quod in huiusmodi solutionibus utrasque uocales produxerunt ad illorum morem. Cum latina regula uelit uocalem ante uocalem corrippe ut supra dixi. Exstant Beneuenti lapides in quibus scriptum legitur latinis literis. COLONIAI BENEVENTANAI Pro coloniae beneuentanae. Quae inscriptio declarat Samnites quanquam latinis uterentur figuris immitatos fuisse graecos in scribenda diphthongo ae quae licet apud eos sit ex A' & I', tamen ut nos ae pronuntiant. Festus etiam refert antiquos latinos, ae' syllabam graeci imitatione per ai scripsisse. In urbe theate legitur CAISARIS nomen per ai non per ae scriptum. Gellius tamen refert animaduertisse se in commentarijs P. Nigidij ita scriptum, atque praecipuum ab illo. Si huius terrae scribas in litera sit extrema. Si huic terrae per e scribendum est. quae res indicat non defuisse qui aliter generandi, aliter dandi casus eorum nomnum quae primae declinationis sint, scribi uellent. Quae de re nihil dicturus sum, quoniam tempus hunc ipsum scribendi morem iam pridem obliterauit. & huiusmodi Nigidij regula fortasse ambitiosior est. Aspiramus etiam haecine. ac ne de his pronomnibus hic, haec, hoc aliis dicendum relinquatur ubique aspirare conuenit, & similiter huiusmodi & huiusmodi. Inest autem his pronomnibus aspiratio natura. Graeci item aspirant ω' r' u' ó. Prisci tamen non hic haec hoc, sed Hicæ, Hæcæ, Hocæ dixerunt, ut etiam apud Terentium inuenias dictum hisce plurali numero pro eo quod est hi. Cuius ait hisce arbitrantur nunc hoc munere suam esse Thaidem. Et apud Plautum in captiuis.

» Hisce autem inter se confixerunt dolum.

Nam qui opinantur hæcæ in genere foemnino aspirationem habere ut differat ab aduerbio ecce, ij falluntur omnino. Eadem enim fuit ratio aspirandi hæcæ, quae et hicæ, et hocæ. Aspiramus etiam diphthongo AE' ante R' in uerbo hæreo. Itemque in deriuatis, & compositis. Sed & de his, & de alijs, quae aspirationem exigunt ante diphthongon AE' in posterioribus suo loco, et tempore dicam, idest cum de asp

randa E' præcipiam.

A V Diphthongus admittit aspirationem ante D' in hoc aduerbio Haud, quæ differt à coniunctione aut. Nam quanquam nunc differunt ultimis literis, apud priscos tamen pro utraq; re cadebant in eadem litera idest T', quos etiam constat uocem Ad' & Cum' esset præpositio, & Cum' coniunctio, & interiectio üsdem literis scripsisse. Posterioribus tamen quos nunc sequimur placuit, haud, Cum' esset negandi aduerbium, & Ad' cum esset præposito per B' scribere, ut terminalibus literis differrent. Aspiramus etiam uerbo Haurio solo quidem usu. Nã ut differret aspiratione à nomine Auris, à quo fit auricula, oïno ineptum est dicere. Auris eni à uerbo haurio ducitur.

U' uocemq; his auribus hausi.

Sonus enim hauritur auribus. *ἄσπρος* græcum est, & aspiratione caret. Auster, Australis, Austrinus aspirationem non habent. licet, ut multis placet, auster ab hauriendo dictus sit. Sed in his non uicit usus ut in uerbo haurio, quod qdem uerbum aut nostrum est, idest latinum aut est deductum à græco quod est *ἄσπρος* cuius primam syllabam græci tenuant. Itaq; si à græco ducat originem aspiratione caret, sin latinum est, non natura, sed usu habet aspirationem. Si enim naturalis esset aspiratio uerbo haurio derivata ab eo illam retinerent Auris, Auritus, Auricula, quibus non aspiramus. Ex quibus efficitur, ut uerbo haurio præponatur aspiratio non natura aut alia causa, quàm solo usu.

HEI interiectio traxit aspirationem à natura, quod is animi affectus aspiratione melius declararetur. Qui autem opinantur additam huic uocì aspirationem, ut ea differret à pronomine ei in tertio casu, ÿ falluntur mea sententia. Hanc uocē inter diphthongos ideo locaui, quod apud uetustissimos latinos ei' diphthongus habebatur. Nos autem desinimus ei' scribere, sed pro ea productum I' ponimus. Illi enim scribebant heic, nos hic. ut hæc indicant monumenta quæ Capuæ exstant. Q. TIBVRTI Q. L. MELONAVI CVLTRARI OSSA HEIC SITA SVNT. STABERIAE P. L. FLORAE OSSA HEIC SITA SVNT. ROGO TEMI VIATOR NOLI MI NOCERE. FERIAE CN. FILIAE MAIORIS HEIC OSSA SITA SVNT. In tertijs quoq; & sextis casibus maiores illi nostri ei' scribebant semper ut dixi. Inspice antiquas inscriptiones, et ita rem habere intelleges. Venusiæ etiam exstat monumentum, maiore tamen parte dirutum, in quo scriptum est. AMICEIS SVEIS, pro amicis suis, & SIBEI

DE ASPIRATIONE

pro sibi. Et item Capuae legitur. HEISCE MAGISTREIS VENERVVS IOVIAE MYRVM AEDIFICANDVM COIRAVERVNT PEDES CCLXX, ET LOIDOS FECERVNT SERVIO SVLPITIO MARCO AVRELIO COSS. vides heisce pro hisce, & magistreis pro magistris scribere illos consueuisse. Illud etiã annotandum est, quod apud Campanos uenus emittebat genitiuum in vs', non in is', & quod loco v' in nomine ludus ponebant o, & i Loidos pro eo quod nunc est ludos dicentes. Et cum latini & finitimi populi dicerent Coerare per o & e pro quo nos dicimus curare v pro oe ponentes. Campani ponebant o' & i' & coirauerunt non coerauerunt dicebant pro quo nos curauerunt. Multa etiã ex antiquis grãmaticis in hũc locum conferre possem, sed non uidetur necessariũ. Est enim res satis manifesta. EV Diphthongus aspirationem habet in interiectione Heu, eadem qua hei ratione. Similiter in hoc aduerbio heus. in quo fortasse usus prãualuit. quando Festus uult ductum esse à græco ai. quæ uox doloris est, tenuaturq; apud græcos. Vnde & ægritudinem deductionem esse tradit. Eu græca dictio quæ multorum nominum compositionem imit. ut Eugenius. Eusebius. Eustachius. Euxinus. Eutyclus. Eudemus aspirationem non habet.

OE Diphthongus in omnibus latinis dictionibus abhorret ab aspiratione. Sed de his dictionibus quæ ante diphthongos exigunt sibi aspirari, tam in primis, quàm in medijs syllabis, plenius dicam in posterioribus suo loco. Nunc satis sit hæc perstrinxisse.

DE VOCIBVS igitur quibus aspirandum est præcepturus, illud præmoneo. composita, & deriuata, itemq; obliquos casus, & tempora, quæ quidem tum per deductionem, tum per mutationem literarum formantur, acceptam à primitiuo aspirationem retinere in primis præsertim syllabis de quibus nunc præcipiam. Ac primum quidem de A' quæ est uocalium prima.

A' ante B'.

VOCALIS, A' sequente statim consonante B' habet aspirationem in uerbo habeo qua differat à uerbo Abeo Abis Abit, ut multis placeat. Deriuata quoq; & composita retinent eandem aspirationem. Habena, Habitus, Habitudo, Habilis, Habitior, Habito, Inhabito, Inhibeo, Exhibeo, Cohibeo, Prohibeo, Adhibeo, in quibus A' uersa est in I', quæq; alia & ab habeo, & ab habito deducuntur, aut cum his iunguntur. Redibeo tamen quamuis ex habeo & re particula constet aspirationem abiecit, accepitq; hiatus causa D', quæ litera nullo

facto aspirationem recipit post se, natura ipsa hoc prohibente. Quā obrem non parum admiror nostrates quosdam doctos sane homines, & accuratos in uerbo redibeo h semper notare solitos. deceptos, ut opinor. quod existimarent primam uerbi huius syllabā quæ est Re', cadere in D', quod erroneum quidem est. Syllaba enim nulla apud Latinos (de primis loquor, ac medijs syllabis) finit in D', nisi quæ sequitur à D', incipiat. excepta præpositione ad quæ multarū uocum compositionem inuit, ut in his A diuuo, A duerto. In uerbo autem Redibeo litera D', interiecta est hiatus causa. ut in his Prodeo, & Redeo. in quibus D', non finit priores syllabas, sed inchoat posteriores, quod cum sit, aspirare nullo modo debemus I' in uerbo redibeo. Siquidem litera D' neq; ipsa aspirationem tolerat natura prohibente, neq; statim post se in eadem syllaba uocalem aspiratam collocari patitur. Nulla enim latina dictio habet syllabam aliquam incipientem à D', sequente statim uocali aspirata. Sunt qui uerbo abundo aspirationem præponant. quod ratio prohibet. fit enim ex ab præpositione, et Vndo Vndas Vndat. Aspiramus de peregrinis Habraā, quod Iudæum nomen est. & Habramos, & Habronichus quod est græcum, & hominis proprium.

A' ante C'.

A N T E C', uero aspirationem exigit A' in illo tantum casu Hac, quæ uox transit etiam in aduerbium loci. retinetq; aspirationem in aduerbio hæcenus. Sed de obliquis casibus, ac de uocibus compositis, non est mihi particulariter præcipiendum. Cum ea originis suæ naturam sequantur. Sunt qui Istanc, & Istunc, & Istac, & Istic, atq; Istinc aspirent. quæ uoces, ut ego sentio, simplices sunt, non ex pronominibus Iste, Ista, Istud, & Hic, Hæc, Hoc connexæ. Nam uetustissimi dixerunt Istæce, Istæce, Istæce, ut Hicæ Hæce Hoce, pro quibus nos dicimus Iste, Ista, Istud, & Hic, Hæc, Hoc. Necesse igitur erat ut in quartis casibus dicerent Istunce, & Istance, quod quidem dicebant, paulatim tamen ultimā dementes literā, dixerunt Istunc, & Istanc donec Istum & Istam diximus. Istic autem, & Istinc, & Istac dicimus, ut Illic, Illinc, & Illac. Quæ propter cum simplices sint uoces, neque cum pro nomine Hic, Hæc Hoc aliquid commixtum habeant, nullo modo aspirandum eis iudico, quod latine lingue lex minime patitur. Litera enim T', in latinis dictionibus aspirationem post se non recipit, ut suo loco dicemus. Sed in græcis & barbaris tantum.

A' ante D'.

S E Q U E N T E autem D', aspiramus A', in his dictionibus quæ

DE ASPIRATIONE

à græco ductæ sunt. Hadria masculini generis pro sinu maris, & foemini pro oppido, & quæ ab his fiunt. Hadriaticus, Hadriacus. Itemq; Hadrianus proprium hominis. Significat autem apud græcos nomen ἀδριός, quod habet apud nos. Sed necessarium non est ut enumerē dictiones quibus græci aspirent, satis sit eas notare, quas ab illis accepimus. Grammatica nostri temporis pro ea, quæ fuit Ariadna, Adrianam dicunt, et quidem imperite. Nam græce non Adriana, sed Ariadne nomen est ei, quam desertam à Theseo Bacchus rapuisse dictus est à poëtis, quod hic tetigisse uisum est non inconueniens, nequis aut existimet Hadrianae illi nomen fuisse, aut si forte dicat ex Ariadna Adrianam factâ mutato literæ ordine fallatur credens ei aspirari debere. Nam Hadriana tunc aspirationem exigit, cum est foemininum factum ab eo, quod est Hadrianus, quod nomē supra posui, pro eo autem quod est Ariadne, tenuari debet.

A' ante E'.

SEQUENTE E' non aspiramus A' in nostris dictionibus, nisi cum in diphthongum coit. De quibus quidem & dixi paulo ante, et dicam in posterioribus.

A' ante F' & G' & I'.

ANTE F' aut G' aut I' in nullis nostris dictionibus aspiramus. A' Græci tamen aspirant ἁγίος idest sanctus. & item ἄγιος idest purus & castus, à quo nomine ducatur proprium nomen Hagnes. Cui aspirandum est, Haia nomen proprium mulieris, quod uetus in dicat inscriptio, HAIAE RVFINAE PARENTES INFELICISSIMI.

A' ante L'.

ANTE L' aspiramus A' in uerbo Halo, Halas, Halat, ut differat, sicut quibusdâ uidetur, ab Alo, Alis, Alit. Mea tamen sententia huic uerbo aspiratio natura inest, quippe cui conueniat densitas illa quâ significat. Est enim exhalatio uaporum, crassiorumq; ut sic loquar, spirituum densitudo, & Cicero terræ halitum aspirationem uocat. Aspiramus etiam Halitus, & Exhalo, necnon & Hala pro eo quod ait Horatius.

Hirsutus cubat hircus in halis.

& Catullus.

Valle sub halarum trux habitare caper.

Similiter Halium genus oleris. est enim ab halando dictum. Ab eo quod est Halo ueteres Halito dixerunt. Itemq; Hallux qui est pedis digitus aspirationem habet, ex eo dictus quod super proximum digitum saliat. In qua uoce maiores nostri loco S' aspirationem posuerunt.

Alij uolunt à græco ἄλλω, siue ἄλλομαι dictum quod latine dicitur Salio. Scias tamen græcorum alios uocibus quas supra posui, aspirare, alios uero non. Aspiramus etiā Hallucanor Hallucinator Hallucinatio, ut Gellius est author. Ex ipsa enim aspiratione intenditur exprobratio. In græcis autem Halys lydiæ fluiuius. & Halicarnassus urbs, Halonnesos insula ægæi. Halec piscis. Alecus fluiuius, tenuatur similiter et Aloeus gigas, cuius filij Martem dicuntur uulnerasse, et ab eo patronymicum aloides. Haliartus uero urbs σαρείαν habet, & Haliscæ mulier, et Haliçones gens, aspirant etiā græci ἄλο pro mari, unde & nos Salem dicimus, & salum, ut

Et sale tabentes artus in littore ponunt. Et

Perq; undas spumante salo, perq; inuia saxa

Dispulit. In quibus dictionibus placuit maioribus nostris sponere magis, q̄ acceptam à græcis aspirationē retinere. Vnde sunt q̄ putent satis aduerbiū ductum à græco Halis esse. Halias genus scaphæ. Haliçon fluiuius. Haliactes nomē persicum. Haliacmon fluiuius Macedoniae. Alcyon pro aui græci nō aspirant. licet fiat ab eo q̄ est ἄλο. Illi enim ut grammaticas placet nunq̄ aspirant A' ante L' sequente cappa. Cheroboschi grāmatici qui græce de aspirandis uocalibus scripsit uerba hæc sunt. Alcyon uero etsi ab eo, quod est ἄλο derivatur, tamen quia sequitur cappa. tenuatur, et similiter præteritum ἄλο, licet fiat à uerbo ἄλλομαι.

N A M A' ante L' sequente consonante, semper tenuatur, nisi fortasse statim sequatur liquida, nihilominus apud Theocritum est uidere græcos ueteres huic nomini aspirasse, ac licet ipse uiderim in uetustissimis codicibus nostris huic nomini aspirationē esse prænotatam, hodie tamen aspirat nemo, & similiter huic dictioni Alcedonia quæ significat tempus, quo Alcyones aues nidificant, quo quidem tempore quanquam media sit hyems, maximā tamen ferunt esse tranquillitatem, vnde ait Plautus.

Alcedonia sunt circum forum, Dixerunt autem ueteres & Alcedo Alcedinis, unde Alcedonia, & Alcyon Alcyonis in quā poetæ ferunt alcyonē ceycis uxore fuisse conuersam. Dies autē nidificationis huius alij undecim esse uolūt, alij nouē, sunt q̄ septem tantū, De conuersione et aliter q̄dā sensere. Tradunt enim septē fuisse Alcyonis gigantis filias noiatasq; Phosthoniā, Anthen, Methonen, Alcipā, Palenen, Drimon, Asterien, quæ post patris mortem e' canestreo quæ pelle nes arx erat dolore uictæ, in mare se deturbarint, hinc locum fabulæ datū esse, creditūq; eas in aues uersas, quæ de patris noiē Alcyones di-

DE ASPIRATIONE

etæ sint. Ferunt etiam Marpissen Idei uxorem Alcyonem fuisse cognominatam de qua hæc traduntur in fabulis, eam cum forma præstaret, Ideo qui & ipse formosissimus iudicabatur, in matrimonium parentes collocasse, Apollinem uero eius amore uictum rapuisse illam, uimq; attulisse. At Idem iniuriæ huius memorem conatum Apollinem sagittis petere, Erat enim sagitandi peritissimus, Parentes uero cum diu, multumq; deflerent eam, cognominasse Alcyonem, quod & ipsa in infelix Alcyones fatum incidisset, Sed ante quam rapta esset genuisse ex Ideo Cleopatram, quæ postea Meleagri uxor fuit, In cuius amore, delitijsq; requiesce illum dicunt, Post maternam exsecrationem, Meleager enim cum auunculum occidisset, in Altheæ matris iram, exsecrationemq; inciderat. Qua re commotus, Cum patria hostilij obsidione laboraret, non prius arma capere uoluit, quam uxoris precibus expugnatus est. Unde & apud Nasonem Briseis ait.

» Coniugis oenides uersus in arma prece est.

» Res audita mihi nota est tibi fratribus orba.

» Deuouit nati, spemq; caputq; parens.

» Bello erat ille ferox positus secessit ab armis.

» Et patriæ rigida mente negauit opem.

» Sola uirum flexit coniunx foelicioꝝ illa.

Et quæ se cunctur. Sed nos ea quæ de altera forsitan Marpisse, uel de hac eadem diuerso tamen modo dicuntur referre non negligemus, præsertim cum latinis hæc adolescentibus ignota sint, & Propertia ni illi uersus grammaticas nostris parum sint uoti.

» Non Idæ & cupido quondam discordia Pphæbo.

» Eueni patrijs filia littoribus. Fabula hæc est. Euenus Apharei filius Aetoliæ Rex cum Marpissen filiã locare in matrimoniu uellet, eaq; propter formæ raritatem a multis peteretur. Hanc proci conditionem proposuit, ut curuli certamine inuito, præmium illa uictori ce deret, uictus uero capite plecteretur, quod domus suæ fastigio affixu penderet. Itaq; pluribus interfectis. Idas neptuni filius, licet a multis Apharei filius haberetur, equis uelocissimis a Neptuno patre acceptis puellam rapuit, conspiciatus eam Dianæ festo die cum alijs uirginibus choreis indulgere, Quo cognito Euenus dolore, atq; ira percatus equos ascendit, Idam insequitur, quem ubi assequi posse desperat, equis confossis in Lycarbon se flumini, qui post Euenus appellatus est, deturbauit, Idam autem uoti compotem, non passus est Apollo, & ipse Marpisses forma captus, quam etiam rapere cogitasset, securum

gitasset, securum abire, sed obviam factus in itinere illum aggressus est. Sed nec Idas certamen detrectavit. Et cum diu pugnatum esset Iupiter ægre id ferens, Mercurium misit, qui prælium dirimeret, potestate facta Marpisse, ut eius optio esset, utrum sequi ipsa uellet. quæ rem hanc animo uolens reputansque sese mortalem esse, Apollinem uero Deum, ac timens ne ubi uetula facta esset, repudiaretur ab eo, decreuit potius Idam sequi, mortalis mortalem.

A' ante M'.

ASPIRAMVS etiam A' ante M' in nomine hamus, ut aspiratione differret a uerbo amo in tertio & sexto casu, quanquam differunt & tempore, mihi magis placet quod natura ei aspiratio insit. Itemque Hamatus et Hamoteahones. qui ut grammaticis placet dicti fuerunt quod uel pisces uel caduera traherent Hamo. Nam ut est apud Suetonium eorum qui supplicio afficiebantur caduera iussu principum unco sæpe traherentur in locum quem tum gemonias dicebant. quod significare uult etiam Iuuenalis cum ait.

Et latum media sulcum deducit arena.

Remanent autem tum in puluere, tum in arena uestigia eius, qui trahitur, & propterea dixit, sulcum deducit. sulcum pro uestigio tracti caduæris ponens. Similiter et hamota piscator ab hamo dictus, Plautus in rudente,

Saluete fures maritimi. Conchitæ, atque hamotæ,

Famelicæ hominum natio.

Ammon et Ammonius apud græcos aspirationem nõ habent. quam obrem nec nos quidẽ aspirare conuenit. Animaduerti tamen hoc nomen Ammon apud festum positum esse inter uoces aspiratas, quod uel ex eo est, quod ueteres contra usum græcorum huic uoci aspirauerint. uel quod is qui uolumen Festi ad hanc tantam breuitatem redegit ut indoctus, & parum accuratus in hoc prolapsus fuerit, ut id nomen inter aspirata collocauerit. Hamadryas aspirationem exigit quæ ex eo dicta quod una cum arbore nascatur. Est enim arboris nume. αμα enim græce aduerbiũ una significat. et habet δασειν. Hamaxampeus proprium fluminis. Amilcar sunt qui affirent decepti librorum ignorantia.

A' ante N'.

ANTE N' autem in nullis nostris dictionibus aspiramus A' præterquam in accusatiuo hanc. Veteres tamen parua delubra dixerunt Hamula loco F' ponentes aspirationem. Fit enim hæc uox ab eo quod est fanum. sunt enim dicta Hamula quasi Fanula. Annibal apud

DE ASPIRATIONE

græcos aspirationem non habet, neq; apud nos aspirare conuenit. Hanno quod punicum est maiores nostri aliquando aspirasse inueniuntur. Sūt et nunc qui aspirant. mihi magis placet non aspirare.

A' ante O' & P'.

ANTE O' et P' latini non aspirant A' Græci tamen ante P' aspirant A' in aliquot uocibus, ut in hac uoce Hæspis Hæspidis, quæ uox ab Astrologis nostris recepta est. Est autem Hæspis curuatura, & circuli & camera, & rotæ. vnde legitur aurea summa curuatura rotæ pro eo quod græce est ἀσπίς curuaturam poëta dixit græce. ut Chereboscho placet ἄσπετος habet quod fiat à uerbo ἀσπόμενος. quanquam sunt qui non aspirant. ἀπαλόν id est tenerum, & molle aspirant græci Neapolitani ouum hapalum dicunt, quod absq; testa gallina peperit.

A' ante R'.

ANTE R' uero aspiramus A' in nomine Hara cum auem significat differēq; ab ara in qua rem diuinam faciēbant. non solum tēpore sed etiam aspiratione. Deducuntur autem ab eo quod est hara id est auis. Hariolus. Hariolor, Haruspex, Haruspiciū, Haruspiciāna. quæ uoces omnes aspirationem habent. Similiter & Haringa, si significabat autem Haringa apud priscos hostiam quæ inde dicta erat quod eius adhærentia impicerentur exta. Arena caret aspiratione. Fit. n. ab Areo uerbo. Nam epitheton ei est ob ariditatem bibula. Caret. n. omni humore, & succo. unde & plurimum aquæ ebibit. nec mouere aliquem debet, quod arena habeat primam breuē. Areo uero productam. Nam Tegula producit primam. licet Tego illam corripiat. Et Laterna licet à uerbo Lateo dicta sit. quod habet primam correptam. Nihilominus producat. Est autē dicta Laterna, quod ea lumen lateat, & inclusum noctu feratur. vnde Plautus ait.

” Vbi tu es qui uulcanum in cornu conclusum geris?”

Non desunt tamen qui arenam ab hærendo, id est quod calci cohæreat dictam uelint. quod minime probauerim. Aspiramus etiā quæ græca sunt Harpe gladij genus. & ἀπράξω uerbum quod significat surripio. Harpasa quod fuit oppidū. Harpalus hominis propriū. Et Harpago Harpagonis quo est genus teli habentis ferrum incuruum. Est et Harpago ferramenti genus, qd nonnulli populi canem uocant, quo ferramento circa Cupis aptantur. Sunt autem Cupæ uasa uinaria maiora ex ligno, quas satis improprie multi uegetes uocant. Vocari autem Cupas id genus uasis Lucanus ostendit cum ait. Nanq; ratem uacue sustentant undiq; Cupæ. Cupis enim naues impositæ sustentantur in mari. Cum ipsarū latera

carinæq; resarciuntur. Dictæ autem fuere à priscis *Caupæ* à *cauo*. unde *Caupones* dicti à *Caupis*. Item *Harmonia* *Harmonicus*, *Harmonides*, *Harmodius*, *Harpa*. Aspirant etiam *græci* ἄρμασιων. quod dictum est ab eo, quod est ἄρμα id est *carrus*. Nos uero *armarium* ducimus à nomine quod est *arma*, qua uoce etiam significantur *ferramenta*. ut apud *Virgilium*.

» Dicendum & quæ sint duris a gressibus arma.

» Quæ sine nec potuere feri nec surgere messes.

Et propterea non debemus aspirare.

A' ante S'.

RECIPIT etiam aspirationem A' ante S' in hoc nomine *Hasta*. ut ea differat, à uerbo *Asto* *Astus* quod multis placet, mihi magis uidetur huic nomini aspirationem accessisse antiquo usu quod etiam monumentorum tituli declarant. Sunt qui opinentur uocem hanc ductam à *græco* uerbo, quod est ἵσμι, & ab eo aspirationem traxisse. quod non probauerim. *Græci* *Hastam* tum ἄστυ, tum ἀστυίον uocant. Eadem ratio est huius nominis *hastile*. Idemq; seruatur in his uocibus *hastatus* sub *hasto*, et *subhastatio*. Volunt autem multi *hastam* dictam ab obstando. *Varro* putat dictam quod stans soleat ferri, ut cuiusq; sit. Certe non modo antiqui codices, sed etiam monumentorum inscriptiones declarant huic nomini aspirari iam inde ab antiquis seculis solitum esse. Sunt qui aspirant huic nomini *Hastdrubal*, quod puto ex *librariorum* ignorantia natum esse.

A' ante T' & V'.

ANTE T' autem nunquam nos aspiramus. A' ante V' uero consonans placuit maioribus nostris aspirare. A' in hoc uerbo *Haue*, ut differret à sexto casu *Auis* nominis, ut quidam arbitrati sunt. Indicat hodie quoque *epi grama* quod est *Salerni*. FLAVIA CALEMERA DVL CISSIMA HAUE. Nunc autem uix inuenitur quod aspiret. De uerbo *haurio* supra dictum est.

A' ante Z'.

GRAECI autem ante Z' aspirant A' in hoc uerbo ἄζομα, quod significat *ueneror*, & *colo*.

E' ante A'.

A C D E A' quidem in quibus dictionibus aspirationem exigat satis dictum est. consequens est ut eodem ordine de E' dicam quæ ante A' recipit aspirationem in *græca* dictione ἑαυτον id est se ipsum. Unde ἑαυτοντι μωρον μωρον.

E' ante B'.

ANTE B' autem in ijs quæ nostræ uoces sunt *hebes*, id est *retu si ingenij*. *Hebeo*, *Hebeto*, *Hebetudo*. In quibus aspiratio ipsa na-

DE ASPIRATIONE

tura inest. Auget enim ex probatione in hoc nomine aspiratio. ut in illo nomine Heluo, Heluonis. de quo suo loco dicitur. Hebiones etiam ueteres pauperes dixerunt. quæ uox indicabat contemptum quendam. Sunt tamen quibus placeat Hebiones dictos à uoce græcæ βουδν quod sonat modicum. quod si sit, aspiratione caruerit, oportueritq; nomen ebæones scribi per æe diphthongon ante O'. Ego hoc in medium relinquo, quando hæc uox ab usu iam recessit. Græca uero immutatione aspiramus hebdomas, Hebdomadarius, Hebe dea iuuentæ uxor Herculis. Hebræus, & Hebraicus. Ebenus aspiratione caret. est autem genus arboris apud Virgilium.

» India nigrum fert ebum.

Apuleius grammaticus tradit uerbum Hebeo, Hebes aspirationem exigere. ut ea differat à uerbo Ebeo Ebeas, quod Ebeati sint ut ipse tradit, qui in miseriam ceciderint. quam opinionem haud scio cur probare aliquis debeat. Nam ebeatum hominem, aut ebeatam foemnam nunquam ueteres dixisse inuenio.

E' ante C'.

E SUBSEQUENTE C' in nostris uocibus aspirationem non admittit. præterq; in illo pronomine hæc ut dixi cum de diphthongo æe præciperem. Aspiramus autem quæ græcæ sunt Hecate. ἑκατή quod apud nos sonat centum, Hecatæus, Hecaton propria hominum. hecatontapylon centum portarū. Hecuba, Hector, Hectoreus, Hecamede Arsinoidi filia quæ dono Nestori data est, Hæc autē capta fuerat apud Tenedum dum ab achille diriperetur. Sunt qui putent huic nomini aspirandum, Hecatombē trahit aspirationem ab eo quod est ἑκατόμ. Erat autem Hecatombē sacrificij genus in quo ritus hic seruabatur. ut centenæ sui generis mactarentur uictimæ, ut puta centum sues, centum hedi. Vnde apud Iuuenalem existunt, qui promittunt Hecatomben. Iulij Capitolini in uita Pupieni Maximi & Balbini IMPER. uerba sunt hæc. Tantum sanè lætitiæ fuit in Balbino, qui plus timebat, ut Hecatomben faceret, quod tale sacrificiū est, centum aræ uno loco construuntur ex cespite. ad eas centum sues, centum aues mactantur. Iam si imperatoris sacrificiū sit centum leones, centum aquilæ, & cætera huiusmodi animalia centena feriuntur, quod quidem græci quondam fecisse dicuntur cum pestilentia laborarent, et à multis imperatoribus celebratum constat.

E' ante D'.

ASPIRAMVS Etiam E' ante D' in nomine Hedus, uel ut differat à uerbo Edo, Edis. uel quod aspiratio loco F' posita fuerit. Sabini enim

Sabini enim Fedum ut Fircum dixerunt. Tradit tamen Quintilianus priscos edum sine aspiratione protulisse. cuius primam syllabam nonnulli diphthongum faciunt, quorum opinioni non uideo cur assentiar. Aedifico, et Aedificium aspiratione carent, sed non carent diphthongo. ab æde enim faciēda dicitur Aedifico. Hedera uero aspirationem exigit, qua differt a uerbo edo in illis uidelicet temporibus ederā, ederās, ederis, edere. haud sane recte opinatus ē Apuleius uocē hanc deduci ab hæreo uerbo, & ab eo aspirationem trahere. Non debet, inquit, uideri mirum quod prima hederæ corripitur, licet eadem in uerbo hæreo producta sit, quando unum, idemq; uerbum in præfenti tempore Aē diphthongum habet. in præterito uero ē breuem, ut cædo cædi. Quod absurdissimum est. prima enim syllaba cædi præteriti, extrinsecus accepta est. ut in his fefelli momordi tetendi spondi, quæ in omnibus eodem modo breuis est. Quæ uero fuerat præfenti syllaba præfentis ex diphthongo uersa est in I' productam et de Cæ factum est cæ in præterito. Nam quæ est cæ breuis in præterito ea ut dixi extrinsecus accepta est. Volunt alij Hederam dictam quod edat, id est consumat ea quibus inhæserit. Alij quod edita petat, seu quod hæreat, hoc ut dixi, non placet. Nā si ab hærendo dicta esset. cum hæreo diphthongum habeat, nequaquam poetæ primam syllabam corripent. Ne autem credam dici ab edendo, id est quod edita petat. repugnat etiam quantitas syllabæ. Verbum enim edo unde dicitur editus habet primam productam quæ res me inducunt ut accedam opinioni eorum qui dicunt hederam ex eo dictam quod edat, id est exedat ea quibus inhæsit. quod uerbum habet primam breuem. Conuenitq; etiam tempore cum prima hederæ cui postea addita fuerit aspiratio ut differret a temporibus quæ supra posui. Forsitan & a græco deducta est ut quibusdam nimis ambitiose placet quod est ἰδρωῖς id est insideo. Edonius aspiratione caret. Fuere autem Edoni & Edones populi Thraciæ. Vnde apud Virgilium.

Ac uelut edonij boreæ.

At ἰδρωῖς pro eo quod est apud nos uoluptas græci aspirant. Et ἰδρωῖς sedes. Vnde ἠδρωῖς.

E' ante F' & G.

ANTE F' in nullis nostris dictionibus aspiramus E' sequente autem G' aspiramus in aliquot græcis Hegeſippus. Hegeſander, hegeſias, Hegeſipyle. in quibus I' in E' uersum est apud nos.

E' ante I'.

ANTE I' uocalem non aspiramus E' nisi in interiectione hei de

DE ASPIRATIONE

qua dixi. At ante I' consonantem aspiramus in his, Heiulo Heiulatus, Heiulatio. quæ uoces fiunt ab eo, quod est hei, quæ uox est doloris & gemitus.

E' ante L'.

SEQUENTE Autem L' aspiramus E' in hac uoce Heluo, heluonis. licet uerbum eluo à quo ducatur aspiratione careat. addita tamen est nomini aspiratio. ut exprobrationis uis aspirandi augetur. Vnde & Heluari ueteres dixerunt. Est, inquit, Festus heluo dictus immoderate bona sua consumens ab eluendo, cui aspirant ut auuiditas magis exprobretur. Fit enim uox inatitior. eademq; ratio fuit ut dixi hebes nominis aspirandi, ut aspiratio uim exprobrationi adderet. Veteres etiam huic nomini quod est Heluacia aspirarunt. Erat autem heluacia genus ornamenti Lydij dictum à colore boum qui est inter rufum, & album. Appellabaturq; heluus. quanquam hæc eadem uox apud ueteres Saburram etiam significaret. Heluius autem & Heluia propria nomina in sepulcris nunc aspirata inuenias. ut in hoc. M. HELUIO CRESCENTI. M. HELUIVS HERMIAS LIBERTO FECIT. Nunc sine aspiratione. ut in hoc. AVRELIAE VALERIANAE VIXIT ANNIS XXIII. MENSIB. VII. DIEB. XIII. ELVIA CHRESIA FILIAE DVLCISS. Heluetos galliæ populos in antiquis codicibus aspirationem habere inuenio. In græcis autem aspiramus E' ante L' in his Helena, Helenus, Helinū, herba quæ è lacrimis helenæ nata dicitur. Libuit hoc loco notare uetus epi gramma quod Capuæ exstat. CESELLIAE CONLIBERTAE HIMNINIS OSSA HEIC SITA SVNT HELENA LIBERTA DE SVO FECIT. Heliotropium nomen herbae, quæ ex eo dicta est quod mane ad solis spectans exortum iter eius sequatur etiam ad occasum. Helia des, Heliodorus, Heliopolis. Helio gabalus, Helicopsis nympha, Helicryfos herba floris aurei. & quæ dicuntur à nomine Helios, Aelius tamen, et Aelia romana nomina aspiratione carent. habētq; diphthongon AE. Hellas nomen fluminis. Hellenes, quo nomine fuit Deucalionis filius à quo græcos ἑλληνας nonnulli credunt fuisse nominatos. Hellanicus, Helle, Hellepontus. Sunt qui uelint Elis Elidos aspirationem habere. Helorus Siciliae fluius. fuit & Helorus istri fluminis filius, qui ab Aiace occisus est in ea pugna quam Græci cū Telepho Rege mysorū habuerunt. Helice urbs Arcadiæ, quam mare absorbit, de cuius nomine uersæ Sydis fortasse uocatum est à poetis. uidelicet quod Calisto Lycæonis Regis filia, quæ ex uersa cum

filio in stellas uersa est Arcas fuerit & fortasse Helicensis. e. graecis tamen poetis sunt qui tradant Helicen & Cynosuram cretenses fuisse iouemq; nutriuisse, quo merito à ioue in caelum ambae ualatae fuerint. Est & Helice promontorium, Helicon mons Boeotiae, Heliconiades. Elleborus herba caret aspiratione. Helpis nomen proprium. licet graeci non aspirent, tamen in quibusdam epigrammatibus aspiratum inuenies. ut in hoc **CLODIAE HELPIDI CONIUGI INCOMPARABILI GENIALIS MARITVS.** Similiter Helpidius & Helpidianus, in quo maiores nostri uidentur graecos non fuisse secuti. Eruditorum tamen, quos ego noui nemo nunc his nominibus aspirat. Fuit & Elpes Boetij nostri uxor. cuius epitaphium est.

- » Elpes dicta fui siculae regionis alumna.
 - » Quam procul à patria coniugis egit amor.
 - » Quo sine maestis dies, nox anxia flebilis hora.
 - » Non solumq; uiro spiritus unus erat.
 - » Lux mea non clausa est tali remanente marito.
 - » Maiorūq; animae parte superstes ero.
 - » Portibus sacris iam nunc peregrina quiesco.
 - » Iudicis aeterni testificata thronum.
 - » Ne ue manus bustum uiolet ne forte iugalis.
 - » Haec iterum cupiat iungere membra cinis.
- Hellanodices id est iudex certaminis. Helisabet Iudaeum nomen.

E' ante M'.

ANTE M' autem aspiramus E' in hac uoce hem, quae latina dictio est, traxitq; aspirationem à natura. In graecis autem Hemina genus mensurae. hemicyclus genus sedis. hemisphaerium quae uox caeli dimidium significat. Hemolius quaedam arithmetica proportio. continens aliquem totum numerum, atq; eius dimidium ut se habet tres ad duo, & quindecim ad. X. hemistichius uersus imperfectus & omnia quae fiunt ab hem quod graece significat semis. Hemus mons. haemonia prouincia, & haemonides proprium hominis. atq; in his tribus AE' diphthongon scribimus. haemorrhoides genus morbi, à uae enim sanguis ab illis dicitur, recipitq; AE' diphthongum. in de à μὸ πρὸ εὐ. ω. uerbum, quod significat idem quod fluxu sanguinis laboro, & profluuium patior.

E' ante N'.

ANTE N' aspiramus E' ut eniochus, huic tamen uoci henetus si at ticos sequi uoluerimus aspirationem non praepoemus, sin aoles. Nā

DE ASPIRATIONE

hi diagrapha ponebant ante E' loco eius aspirationem ponemus, quāquam pro Heneto, Venetum tunc dicimus. Male qui aspirant huic dictioni Enyio' de qua apud Lucanum.

- » Aduersaq; risit Enyio'.
- » Hendecasyllabus uersus undecim syllabarū, qualis ille Catullianus.
- » Passer deliciae meae puellae.

E' ante O' & P'.

O' QVOQUE patitur sibi praecedere E' aspiratum in hac uoce graeca Heōus, Heōa, Heōum, quae uox fit ab eo, quod est iōs, idest dies, & aurora. pleriq; tamen graecorum iōs idest mane non aspirat. P' uero in nostris dictionibus non patitur sibi praeponi E' aspiratum, nisi in quibusdam, quas à graecis mutuati sumus, quae sunt Heptas, & Heptimemeris. omnibus autem, quae fiunt ab eo, quod est iōs aspirandum est, ut Heptaphorus nomen hominis proprium. & item Heptaporus Troiae fluuius. Est & Ἡρακλῆς proprium uiri, & nomen vulcani. Epodos aspiratione caret. Inuenio in quodam ueteri sepulcro nomen hepennia aspirationem habere.

E' ante R'.

ANTE R' autem aspiramus E' in his, Herus, Hera, Herilis, Hercules. Herculeus, Herculanus. Fuit & Herculanum Campaniae oppidum. Placet hoc loco mentionem facere cuiusdam uetustissimi sepulcri quod ipsi in Pelignis inuenimus, in quo titulus inscriptus hie erat. P. MEMISIANAE VXORI CASTISS. ET INCOMPARABILI AFFECTIONE FEMINAE. CUIVS DE OBSEQUIIS DICERE MINVS SUPPLET DOLORE Q. HERCVLANVS MARITVS, CVM PIGNERIB. DE EA NATIS LOCVM CONSECRAVIT. Quo in epigrammate cum sit uetustissimum, apparet apud uetustissimos Latinos pignus emisisse genitiuum pigneris per E' non pignoris per O'. Et hoc uerbum supleo unde dicta est supellex habere unum p. Heraclitus, Heracléa, Herilus, Heros, Herōus, Herōicus, Herōis, Herōine, Herodes, Herodotus, Herostratus, Herophilus, Hermus, Hermei populi, Hermes, Hermaphroditus, Hermagoras, Hermione. Hermiones olim populi, Hermocrates, Hermolaus, Hermippus, quae qd fiunt ab eo, quod est Ἡρμῆς idest Mercurius. Itemq; Hermæ, qui sunt lapides quadrati, quos Athenienses solebant ponere tum in priuatarum, tum in sacrarum aedium uestibulis, ut significaretur rationem, & ueritatem perinde, ut forma quadrata recta semper stare. Dicti autem Hermæ à Mercurio, qui esset Deus rationis et ueritatis Ἡρμῆς interpret-

tatio, unde liber $\pi\alpha\rho\iota\ \epsilon\rho\mu\upsilon\upsilon\gamma\alpha\varsigma$ Aristotelis. Hercinia sylua Germaniae, & Hercinij populi, habent υ . Herfa, Hersilia uxor Romuli quae in horam uersa templa cum Quirino tenuit. Est autem $\eta\rho\sigma\eta$ apud graecos, id quod apud nos est ros. Eridanus, et Eremus, et Erigone, et Erebus aspiratione carent. Haeresis, & Haereticus aspirationem retinent ante diphthongum AE' . Fit enim haeresis à graeco uerbo $\alpha\iota\rho\alpha\iota\ \mu\alpha\iota$, $\upsilon\ \mu\alpha\iota$ quod est eligo, & capio. Aspirant etiam graeci $\epsilon\rho\pi\omega$ pro quo nos dicimus serpo, & $\epsilon\rho\pi\upsilon\lambda\lambda\omicron\nu$ Serpyllum, et Herpes quod animal inde duxit nomen, quod eo praecipue sanentur ea, quae serpunt. Aspirant etiam huic uerbo $\epsilon\rho\sigma\omega$ quod tum facio, tum sacrifico significat. à quo puto ductum nomen proprium Herdonius. De latinis uero aspiramus Haereo, cuius aspiratio inest natura cum diphthongo AE , et quae ab eo ducuntur, haeres, haereditas, haereditarius, haereditata, haereditolū, id est praediolum, Exhaeredo, exhaereditio, Haeres nomen deae, cui ueteres post acceptam haereditatem rem diuinam faciebant. At Eriscundus, quam uocem apud iuriconsultos saepius reperies, & Eriscus quem alio nomine Iouem penetralem romani uocauerunt aspiratione carent. Eracum enim antiqua dictio, unde eriscundum dici uolunt, à coercendo tracta est. unde & Iouem Eracum puto dictum quod mala crederetur arcere. Herennius proprium hominis aspirationem habet. quod etiam indicant sepulcrorū inscriptiones, et heri quod à graeco dici uolunt, et Hernicus. fuere autem Hernici Italiae populi ex eo dicti, quod asperam, & saxosam incoherentem regionem. Marsi enim saxa herna dixerunt, et Hernū durū, unde uolūt herniā dictā à quibus cum ipso uocabulo aspiratio accepta est. quibus Macrobius uelut hernicos à duce quodam pelasgo dictos. proptereaquae à Virgilio pelasgum quendam hominem Hernicus ducem datum. Et ut ad uerbum haereo redeam. tametsi ego existimem esse huic uerbo aspirationem naturalem, tamen non desunt, qui arbitrentur additam esse aspirationem, ut differret ab aere, qui est sextus casus nominis es in secunda imperatiui persona. Trahitur ab eodem uerbo herba, quod fixa solo haereat, & ab herba Herbidus, Herbosus, Herbacaeus, Herbularius. Et quoniam herba est uiuide pecoris pabulū à ueteribus Herbilisander, dictus herba pastus, quasi grauidior, quam pastus frumento. Eruca autem, & crugo ut dicam quod sentio, aspiratione carent. Neque enim fiunt ab haereo uerbo ut Apuleius uult. Nam aerugo ab aere dicitur, habetque diphthongum AE' . Ea, ut inquit Plinius, fit pluribus modis. Nam & lapide excoquitur, ut aes deraditur, & in aere candido perforato. Atque in cadis super acetum aereo obturatum operculo, nul

DE ASPIRATIONE

» to probatior quam si hoc idem squamis fiat. Quidam uasa ipsa candi
 » di æris fictilibus condiunt in aceto raduntq; decimo die. alij uinaceis
 » contegunt, totidemq; dies radunt. Alij de lima æris scobem aceto spar-
 » gunt, uersantq; spatijs sæpius die, donec absumatur eodem scobe.
 » Alij terere in mortarijs æris ex aceto malunt, ocysissime uero contin-
 » git tenacior resamentis, in acetum abditis. Hæc igitur Plinij uer-
 » ba declarant æruginem ab ære dici, quando ex ære fiat. Eruca ue-
 » ro aut quod urat dicta est. Nam & linguam pungit, & sanguinem
 » exurit, ut sit eruca quasi uruca V' in E uersa. aut qd fortasse dicta sit
 » ab esu, hoc est ab edendo & cum principio esset esuca, postea com-
 » mutatione literæ facta est Eruca, ut ex Valesio, Valerius, ex Fusio Fu-
 » rius, ex Auselio, Aurelius. et ex Asa, Ara ut Varro est author. Ait
 » enim aras primum ansas dictas, quod esset necessarium a sacrifican-
 » tibus teneri. Ansas autem solere teneri uasa quis dubitat? Commuta-
 » tione igitur literarum aras dici coeptas, ut Valesios, & Fusios &
 » Plusima, pro quibus dicimus Valerios, Furios Plurima, & ut Festus
 » etiam refert, pro Laribus Ferijs, maioribus, melioribus ueteres di-
 » xerunt. Lasibus, Fesius, Maiosibus, Meliosibus, & Arbores pro quo-
 » nos Arbores. Virgilius quoq; hoc ipsum significare uidetur cum ait.

» Talibus orantem dictis arasq; tenentem.
 Ergo ut ex ansa remota litera N' Asa primo. post uero conuersiones
 S' in R' Ara dicta est, Sic ab esu primum Esuca, postea Eruca uideri
 potest dicta, Eruum sunt qui putent aspirationem habere quod ab
 herba dictum sit, ut sit eruum quasi Herbum, mihi magis placet ab
 eruendo dictum esse. Nam ut legumen a legendo, id est carpendo. et
 Lenticula quasi Legenticula, sic Eruum ab eruendo. Carpitur enim
 & manu uellitur, ut alia legumina. Nunc Eruillum uulgo dicitur.
 Sunt tamen qui putent e' græco dici quod est ἑρβος & aspiratio-
 ne similiter carere. Heritius, & Herinatus, sunt qui putent ab hor-
 rendo dici, atq; exinde aspirationem trahere.

E' ante S'.

D'ICTIONES Vero quæ habeant e' aspiratiū ante S' sunt hæc ui-
 delicet. Hesternus ab eo quod est heri. & Hesito ab hærcō. habetq;
 diphthongon Ae'. Itemq; Hesperus, Hesperia, Hesperides, Hesperugo,
 Hesiodus. ἠστιάς, hestiodorus. Hestica oppidum quoddam Aetoliæ.
 Hesionē Laomedontis filia, quæ uoces omnes supradictæ a græco tra-
 hunt aspirationem, Hesaias, & hester.

E' ante T' & V' & X'.

E' ante T' apud nostros non habet aspirationem, Græci tamen aspirant ἔτερος idest alter, & Heteroclitum quod nos ab eis accepimus, & ἑτεροκλής. Prisci Hietam dixerunt quasi Hietam rem nimii pretij, ut est oscitatio, & hominis halitus. Hietam alij uolunt esse pustulam illam quæ in coquendo assurgit ut uidemus in ahenis & caldarijs dum feruent. Ante V' aspiremus E' in his solum Heu, & Heus de quibus dixi. At ante X' in aliquot græcis, quæ sunt Hexameter, Hexameron idest sex dierum, et Hexagonus. Fiunt enim a uoce ἕξ pro qua diximus sex.

E' ante Y'.

ANTE u' græci non modo non aspirant E'. uerum si in aliqua uoce sit E' aspiratum recipiaturq; post u' aspirationem abijciunt. Ipsi enim aspirant ἤκλιος idest quietus. cum tamen interijciunt u' & dicunt ἀκλιος aspirationem amouent. Simili modo dum pro eo quod est.

ANTE Z' quoq; aspirant huic uerbo ἕλωμαι idest sedeo, male, qui E' Ζετίας & Execiel aspirant.

I' ante A' aut B' aut C' aut D'.

ENVMERATIS his dictionibus quæ aspirationem exigunt ante E' Dicam eodem etiam ordine de I' uocali, idest in quibus dictionibus ei sit aspirandum. Ac primum de illis, quæ habent aspiratum I' ante A' aut B' aut C' aut D'. Aspiramus igitur huic uoci Hiatus, quæ fit ab hoc uerbo Hio, Hias, Hiat. Dixere etiam ueteres Hietare, Hiarbas, & Hibex, et Hibictus sunt qui aspirent. Iberia autem, & Iberus & Iberna aspiratione carent. Hic pronomem etiã cum transit in aduerbium aspirationem habet. Hicætaon cuius filius Melanippus de quo apud Homerum. exstat epigramma in quo est nomen hidis. D. M. AELIUS ANTIOCHVS
HIDI BENEMERENTI QV'AE VIXIT AN
NOS. LI. MENSES IX. LVCIVS SEPTIMIVS SA-
TVRNIVS COIVGI CARISS. Quo in moni-
mento dictio coniugi est sine litera N' scripta. Hidymeles proprium hominis.

I' ante E' aut F' uel G' uel L'.

SEQUENTE Autem E' non aspiramus I' in latinis uocibus, nisi in illis temporibus Hiem, Hies, Hiet. Sed de obliquis casibus nomi-

DE ASPIRATIONE

num, & temporibus uerborum sat sit præcepisse illud, quod obliq
 sequantur rectos, acceptamq; ab illis aspirationem retineant. quodq;
 eodem modo cætera uerborum tempora à suo præsentis aspiratione
 non differunt. De græcis autem aspiramus Hieron, Hieronymus,
 Hieropolis, Hieremas, Hiericho nomē oppidi, quod erat in Iudæa,
 Hierosolyma, Hierusalem, Hierarchia. Hiera una ex insulis æolijs.
 Fuit & uia sic quondam dicta, quod ea irent sacerdotes ad eleusi-
 niã Cererem. Appellata est etiam Hiera uxor Telephi Regis myso-
 rum, quæ à Nereo interfecta dicitur, cum marito ferret opem, qui
 ab Achille uulneratus fuerat, ea, ut fabulæ tradunt, tantæ pulchri-
 tudinis fuit, ut etiam Helenam superaret. Hieri scythiæ populi. Hie-
 ropicra genus medicinæ. Hierax uero nonnulli tenent I. In qui-
 bus quidem dictionibus si græcos imitari uolumus primam literam
 uocalem faciemus, eiq; aspirabimus. Sunt tamen qui in consonantem
 uertant. & e' duabus syllabis unam cogant. Nam græce Hieron-
 trium est syllabarum. Hieronymus uero quinque. I' autem cum est
 consonans aspirationem nullo modo recipit, quæ res efficit, ut nomen
 Ianus aspirationem non habeat quam habet Hio primitiuum. Di-
 ctum autem esse Ianum ab Hiando, Festus author est. Eadem ratio
 est Ianuæ. Ipsi Festi uerba sunt. Ἰάνος appellat Hesiodus consu-
 sam quondam ab initio unitatem hiantem, patentemq; in profundum
 ex eo Ἰάνειν græca, nos hiare dicimus. Vnde Ianus detracta aspi-
 ratione nominatur, eo quod fuerit omnium primus. Cui supplica-
 bant uelut parenti à quo rerum omnium factum putabant initium.
 Quamobrem in hoc nomine Hieronymus si primam, quæ græce
 uocalis est, consonantem fecerimus, aspiratio demenda erit. Nam I'
 consonans, ut dixi, aspirationem non recipit. Ad hæc scire etiã oportet
 I' cum sit consonans ab aspiratione semper abhorreere, ut à se lon-
 ge aliena. Hiempsal, quod punicum est in uetustis codicibus, aspiratū
 inueni. Nullæ latinæ dictiones ante F' uel G' habent I' aspiratum.
 quanquam græci aliquando aspirant, ut Ἰνδύμειρος idest dux, seu
 præfectus. At ante L' aspiramus Hilum cui uoci aspiratio natura
 inest. Dixere autem ueteres Hilum, id quod est in grano fabæ. Fuit
 ab hac uoce nihil nihilumq;. Aspiramus etiam græcos imitantes Hi-
 laris, & Hilarius, & Hilarodus quæ uox apud prisicos signifi-
 cabat lasciu, & elumbis carminis cantorem. Hilaritas, Hilaritudo,
 Hilaria. quod nomen apud ueteres erat pluralis numeri & generis
 neutri. ut Saturnalia, & Dionysia, Hilaræ Hilarū quæ est prisca uox.
 significabatq; genus sarcannis, siue, ut Festus dicit, intestina quæ ue

teres hoc nomine appellabant, a qua uoce boillas uicium dictum putarunt, quod eo bos intestina trahens aduenerit. Quod si est, hoc quoque nomen aspirationem tenet in media syllaba. Ego in uetustissimo lapide scriptum uidi non boillas, sed bouillas cum litera u'. Hila Varro putat dicta ab hilo, idest minimo. Hilum aspirationem habere docet nomen filium, quod cum ab hilo dicatur, ut Varro est auctor, in F' mutauit aspirationem, Illyrium, Illyria, & Illyricus aspiratione carent. Dixere etiam prisci Hilare, ut in uetere Afranij uersu propter patruelem tuum constituit anhelans hilare deiecta coma. Quin etiam ab eo quod est hila protulere diminutuum hilla, idest intestina. ut inquit Festus a graeco uerbo, quod licet graece σαειν non habeat, tamen inter aspiratus dictiones ab antiquis collocauerunt Hilla, & Hille.

I' ante M' & N'.

ANTE M' uero in nulla uoce nostra aspiramus I' in graecis autem aspiramus Himer a urbs Sicilia, Himerensis. Imbros aspiratione caret. At ante N' aspiramus I' in aliquot nostris dictionibus, quibus aspiratio ipsa naturalis est, Hinnio, Hinnitus, Hinnibudus. Hinc aduerbium quod fit ab eo quod est Hic litera N' interiecta, u' sus quoque eruditorum aspirat etiam his dictionibus Hinnus, qui ex Equa, et asino nascitur, & Hinulus, & Hinuleus.

I' ante O'.

EX OMNIBUS latinis dictionibus unam tantum inuenias in qua I' aspires, ante O' ea est Hio, Hias, a quo fit Inhio, Inhias, cui aspiratio naturalis est, quod id uerbum uegetiore spiritu debeat proferri. Iocasta caret aspiratione. Iosephus Ioannes, Ioacini, in quibus I' uocalis est non consonans, apud graecos aspiratione carent, quanto magis carebunt apud nos si primam literam consonantem fecerimus.

I' ante P'.

ANTE P' aspiramus uocali I' in graecis plurimis Hippasus, Hippolytus, Hyppolytion, Hipparchus Hippocrene fons Bœotiae. Hippocoon, Hipponous, Hippotion. Hippodamas, Hippodama. Hippodes populi scythiae. Hippo oppidum Africae. Vnde Hipponensis, Hippomanes, Hippago genus nauis ad equos deuehendas, Hippias, Hippotoxota, idest eques sagittarius, Hippodromus, Hippocrates, Hipsicratea uxor Mithridatis, Hippocampus equus marinus, Hippopotamus equus fluuiialis. Hippomanes. quod ut ait Virgilius.

» Saepè malæ legere nouercæ,

DE ASPIRATIONE

- » Misceueruntq; herbas, & non innoxia uerba.
Ferunt enim hippomanes uel legi e' fronte pulli equini statim cum aluo materna missus est. vnde ait Virgilius.
- » Queritur & nascentis equi de fronte reuulsus.
- » Et matri praeceptus amor.
Vel certe uirus esse defluens ex obscœnis equarum, dum libidinis ardore feruntur. vnde apud Tibullum.
- » Hippomanes cupidæ stillat ab inguine equæ.
Quod quidem uolunt habere uim insanie, Hippus Neptuni cognomen ex eo inditum, quod ex Tridentis eius percussione natus fuerit equus, quem græci ἵππov dicunt. Hippocœmus puer qui & equum comit, Hippocœum genus uini dictum ab Hippo loco eius insulae quæ Cos ab antiquis dicta est. Hippacno idest celeriter animam duco quod equorum anhelitus admodum sit cœtus. Iphis uero, & Iphias, & Iphi a' nassa, & Iphitus habent I' tenue.

I' ante R'.

A'SPIRAMVS etiam I' ante R' in his uocibus Hirsutus, et Hirtus, quibus aspiratio à natura hæret. Sunt tamen qui uelint Hirsutum dici à uerbo horreo, Dixere etiam prisca Hirtipilum, idest Hirtos habentem pilos. Huic nomini Hircus aspiratio loco F' præponitur. Nam Sabini fircus dixere, quanquam, si Quintiliano credimus, principio Romani non aspirabant huic uoci. Eadem ratione aspiramus hircus, cum significat eam partem oculi qua palpebræ committuntur, quod nomen satis quidem inepte Apuleius grammaticus in de uultu dictum, quod illic hæreant oculi. Tradunt etiam Grammatici uocem hanc, in hac significatione scribi debere per Q. cum uero significat animal per C. quod quanquam non improbo, tamen existimo ueteres in utraq; significatione scripsisse per Q. Nam & Hircuitulos dicebant pueros ad uirilitatem accedentes ab Hircorum scilicet libidine, quæ res aperte indicat etiam Hircum pro animali per Q. pronuntiasse illos, et Hircos dixisse. non quod ibi hæerent oculi, sed quod signa libidinis, quæ maxima in Hircis, idest Hircis est, illic essent, eorumq; motu declararetur. Arcum etiã per Q. scribebant, & cum cœlestis arcus significabatur, & cum arcus quo sagittarij utuntur. vnde arqtes uocabantur ab antiquis, qui postea uocati sunt sagittarij. & qui nunc dicitur Acipenser ab illis dictus est per Q. Acipenser, ab aquis uidelicet. est autem Acipenser piscis, aliquando in conuiujs laudatus. Quid? quod pecuniam per Q. scribebant, quod inscriptio hæc manifestum facit. Q. FILIUS L. FILIUS

RUFVS Q. AGRIVS Q. FILIVS CELER PRAETOR DVVMVIR LANARIAS, ET QVAE IN HIS SVNT SVA PEQVNTIA FECIT, VT EX EO VECTIGALE QVOTANNIS COLONIS MVLSVM ET CRVSTVM NATALE CAESARIS AVG. DARETVR. Quo in elogio duo in primis notanda sunt. hoc est consueſſe ueteres pecuniã per Q scribere, qđ ego alibi quoq; notavi, & Ablatiuos casus nominum tertiae declinationis, quae neutri essent generis, & in E' rectum casum haberent, in E' quoq; exire literam finalem. Nam cum dicerent hoc uectigale in recto, pro quo poste a uectigal dictum est, dicebant ablatiuo casu uectigale, ut hic cernitur. Et primo casu mare, sexto etiam casu mare. Ut apud Lucretium.

» E' mare primum homines e' terra possit oriri.

» Squamigerum genus, & pecudes erumpere caelo.

Hirpinus secundũ quorũdam opinionem habet aspirationẽ. Hircus nomen propriũ aspirationẽ exigit, siue dictum fuerit ab Hircõ, ut ab A. sino, A. sinius, et à Vulpe Vulpus, siue ad Hircõ, quod si sit per T' scribi oportet forsitan & ab eo dictus est, quod apud priscos erat Ercaus, mutata litera, de qua uoce superius dixi, quod si sit, aspiratione carebit. Graeci per T' scribunt, nec aspirant, quae res declarat maiores nostros non aspirasse huic nomini Hirudo si dicatur ex eo quod haerendo sanguinem ducat, aspirationem habebit. sed non conuenit in quantitate syllabae. Hirundo auis uidetur dicta esse à Vere qđ vere ad nos transeat. qđ si est. litera V' mutata est in aspirationẽ, quã auis hodie non est qui aspiret. Dixere etiã ueteres hircire quod tractũ est à canibus rabiosis. Iros nomen oppidi, quã Homerus ouĩũ matrem dixit. Et Iros proprium hominis, et Iros idest uer. Itemq; Iris aspiratione carent. Et Ironia & Ironicus. Hircos tamen cum sacrum significat dicitur apud graecos habet. Hira oppidum Argolidis.

I' ante S'.

ANTE S' quoq; aspiramus I' in uerbo Hircõ, quod traxit aspirationem ab Hircõ uerbo, de quo dixi, Hispidus, Hispida, Hispidũ aspirationem habet natura sibi haerentem. qđ qdam ab horrere dici uolunt. De graecis autem aspiramus Historia, Historicus, Histopus genus nauis. Ister uero Istrio Isagoras Isauria à qua deuicta Seruilius Isauricus dictus est Isopleuros triangulus habens latera aequalia. Isomerinos circulus æquinoctialis. Item Ispania, & Ispanus haec uoces omnes habent I' tenue. Licet quidam huic nomini Ispania contendant debere aspirari, quod ego probo, & in uetu-

DE ASPIRATIONE

stissimis quibusdam monumentis aspirationem habeat Hispania, & Hispanus. Caret etiam aspiratione Isæus nomen oratoris, quod nomen habet Aë diphthongon post literam S'. Nam quod istrio ponatur apud Festum inter uoces aspiratus, aut fuit error eius, qui id uolumen in hunc ordinem, quem nunc habet, redegit, aut certe uoluntas hominum illius temporis, qui contra græcæ institutionem aspirare uoluerunt.

I' ante T' & V' & X' & Z'.

ANTE T' uero & V' & X' & Z' non aspiramus I' nisi in nomine Hiulcus, quod a uerbo Hio aspirationem trahit. Græci tamen aspirant aliquando I' ante X' & Z' ut in his uerbis Ἰσομαί, & Ἰσάω. ac de litera I' satis dictum est.

Ypsilon.

RESTANT pauca quædam dicenda de litera Y' quod græci u' a soni tenuitate uocauerunt, quoque nos in græcis tantum dictionibus utimur, aut in quibus græcos immutamus. unde græcum Y' a posterioribus dicitur. Sane igitur oportet græcos de se nota re u' in omnibus dictionibus quæ ab eo incipiunt, quanquam Aæoles hoc non seruauerunt, qui Ἰσομαί fugiebant. Aspiramus igitur Y' ante A' in his, Hyas, Hyades stellæ quædam in fronte Tauri dictæ ex eo quod ex ortu suo pluuias exciunt, uel quod in speciem Y' literæ posite sint in caelo. De quibus alij quidem loquuntur in hunc modum. quod hæ Bacchi nutrices fuerint, et cum Iunonis iram uererentur, fugerentque Lycurgi Regis sæuitiam, Iupiter eas caelo intulerit, & stellæ esse iusserit. Alij autem tradunt Atlantem ex Aetra uxore Hyam filium suscepisse quem a Leone deuoratum, cum sorores miserabili lamentatione prosequerentur, & mœrore uitam finirent, Iupiter illas miseratus in stellæ uerterit, ut earum pietatis perpetuum hoc esset testimonium, quæ de fratris nomine Hyades ab omnibus dictæ sunt. Hyantis, Hyacanthus & lapis, & flos, & nomen proprium, Hyacinthinus a colore, Hyacinthia sacra Hyacinthi. Nec uero me latet multos contēdere, ut prima litera I' sit iota secunda sit u' Hyantheus, Hyæpolis urbs Phocidis. Hyalos uirum, hyalinus uitreus. hyolenses Siciliae populi ANTE B' in his Hybla mons Siciliae & oppidum, & pars Atticæ. Hyblæus Hyblon nomen Regis a quo hybsei. Hybrida ignobiliter natus, Hybris enim tum contumeliam, tum flagitiū, tum stuprum apud græcos significat. ANTE D' in his Hydaspes fluminis, Hydra, Hydrus, Hydrops, Hydropticus, Hydromantia, hydraulos genus

draulos genus organi musica, Hidria uas, Hydrus mons. Hydrus oppidum. Hydarnes proprium hominis, ac demum in omnibus quæ sunt ab Hydor, ut Hydrochous signum cœleste, idest aquarius.

ANTE E' Hyems, si uerum est quod & hyems, & humber a græco uerbo ducantur, quod uerbum & pluuosum significat. Mihi magis uidetur ab hyando hyemem dictam esse, quod, ut Varro ait, animam a nobis flatur, tum appareat, Spiritus enim ipse noster dum spiramus hyeme quasi in nebulam concretus cernitur, ueteres autem Latinos arbitratos esse hiemem ab hiando magis, quam a uerbo græco dictam. Hoc satis declarat quod in uetustissimis codicibus per I' Latinum scripta semper inueniuntur, & hyems, & himber, & hibernus. idq; seruandum ipse iudico. Hyems enim est dicta quasi hians, & quod non solum anima nostra, ut Varro ait, sed & aer ipse hiet, Ab Hieme, Humber dictus, quasi hiember detracta litera. Hieme enim existunt frequentiores Himbres. Ab ipso autem Hembre fit Hibernus dempta M' litera, ut a patre paternus. & a Matre Maternus. Hyæna quam ex fœmina in marem uerti fabulæ tradunt. Est autem serpens quam uno anno marem, altero fœminam esse tradiderunt. Scribitur etiã Hyæna per A e' diphthongon, Hyci populi locridis. Hyella Oenotriæ oppidum a Phocensibus conditum. Ante F' quæ Latina est litera Y' scribi non potest, pro qua ph in græcis utimur.

ANTE G' Hygia proprium nomen, exstat Neapoli urna in qua hæc leguntur. M. AVRELIVS NICOLAUS AVRELIÆ HYGIÆ CONIUGI DVLCISS. B. M. FECIT. Hyginus nomen proprium.

ANTE L' hylas Herculis puer a nymphis raptus. Hylagmos nomen canis Hylacus hominis, Hyle materia, Hyllus nomē proprium.

ANTE M' hymen, hyemenæus, Hymnus. hymettus mons. Hymella flumius. Hymees uiri proprium.

ANTE N' uocem nullam accepimus quæ habeat Y' aspiratum.

ANTE O' hyoscyamus herba.

ANTE P' hyphe, Hypsiphile, Hypocastum. Hypsenor, Hypenor, Hypallage Hypanis, & Hypacaris flumina Scythiæ, Hyperbole, Hyperbaton, Hypothesis, Hypocrita, Hyparcus idest præfectus, Hypostasis, Hypermeter uersus, qui syllabam superabundantem habet. Hyperborei montes, Hyperiochus uiri proprium, & Hyperides, Hypermetra, Hypatos, Hypotheca, quæq; sunt ab ὑπέρ, & in his Hyperion, quo nomine dictus est sol, quod super terras feratur. Hyperion nomen nymphæ, Hyperia fontis, Hyperides nomen proprium, hy-

DE ASPIRATIONE

per borei, qui habitant super, id est ultra aquilonis flatum, quos tradunt humanae vitae modum excedere, Hypnus, & Hypneros nomina propria quae in antiquo sepulchro scripta inueni.

ANTE R hyre oppidum Bœotiae & Hyrcanus, Hyria etiam uicus aulidis, & Hyrie stagnum, seu fluuius Bœotiae, Hyrmne oppidum peloponnesi, Hyra nomen proprium, Hyrtacus, Hyrtacides. Hyrtius. Cuius meminit Homerus, refertq; eum ab Aiace occisum, Hyrgis flumen Scythiae. Hyroeades uiri proprium.

ANTE S' hystrix animal, Hyssopus herba. Hystaspes nomen persicum, Hespheus uiri proprium. indifferenter quoq; Hyostyanus, et Hyusquamus herba hodie dicitur. Et cum hoc nomen graece sit quinque syllabarum, à nostris ita pronuntiatum, ut quadrissyllabum appareat. graeci dicunt hypsipyle, nos autem P' abiecta saepe dicimus Hysiphyle. dicunt & hys pro quo nos sus. Aspirant etiam graeci y' ante ih'. ὕβλος id est nu gae, & dictum ridiculum. Sunt qui scribant per iota sine aspiratione.

FVISSET Non parui & certe ingrati laboris uoces omnes colligere, in quibus graeci aspirent huic literae y', quas si collegissem non multum tamen inde utilitatis attulissem latinis adolescentibus, quasdam tantum placuit annotare, quae à latinis acceptae in mentem uenerunt nulla diligentia adhibita, neq; enim graecis haec praecipio.

Atq; ut intellegas, quid ipse de huius literae usu sentiam, sic quidem censeo uenia dignum quisquis is sit, qui in eiusmodi dictionibus I' latinum scribat, modo aspirationem praeponat. Neq; enim necessitas aliqua coegit maiores nostros eam literam à graecis mutuari, quam ne antiquissimi eorum habuerunt, ex qua accepta haud scio an nobis utilitas parta sit aliqua, an non, pronuntiatio ipsa magis quam figura docere nos poterat, eam literam tenuiter sonare. tamen si non adeo diligentes in pronuntiandis literis simus, ut hanc differentiam seruet nostrum aliquis. quam ne graecorum quidem, quos noui seruet nunc unus. Graeci etiam cum producant ἰ & ω, quae ἰτα, & ωμερα ipsi appellant, alias dederunt figuras, quae in re fuisset profecto, non parua utilitas si illos imitati fuisset. Sed maiores nostri, quod cum utilitate etiam magna facturi erant, contempserunt, quod autem ab re fuit secuti sunt, in quo laboris aliquid utilitatis certe, aut omnino nihil, aut parum nobis est additum. Sed quoniam maioribus nostris sic placitum est, studeamus, quoad fieri poterit, ut in quibus oportet dictionibus u' scribamur, dum tamen ne dum nimis graeci uideri uolumus, latinos nos esse obliuiscamur, illud non ignoran-

tes, quod maiores nostri hanc literam in u' uocalem sæpissime uertebant, & pro Sylla Sulla, pro Thymo Thumus, pro Myrto Murtus dicebant.

O' ante B' & C' & D' & F' & G'.

A C De I' hætenus, nunc de O' dicam, quod quidem nec ante B' nec ante C', nec ante D', nec ante F', nec ante G' aspirationem habet in nostris dictionibus, præterquam in pronomine hoc. et aduerbio, hodie quod ab hoc, & die fit C' litera eiecta. Legimus etiã ueteres dixisse Hodidocos latrones ac uinarum obsessores. Fit enim a græco ὁδός idest uia. Hodius habet aspirationem fuit nomen præconis. Ocnus aspiratione caret, & Ode, & Obeliscus.

O' ante E' & I' & L'.

ANTE E' quoq; & I' non aspiramus O'. At ante L' aspiramus Holus holeris, ea causa ut quibusdam placet, ut aspiratione differret ab infinitiuo olere, fuit enim aliquãdo tertiæ coniugationis, quod nullo modo probauerim. Nam prisca illi qui non Holus, sed Helus dicebant. nihilominus aspirabant. Dixere etiam heluela idest minuta holera, & Helusa pro quo dicimus olera. Ex quo satis clarum esse potest huic uoci naturalè esse aspirationem. Fit ab eo olus olitor. Græci aspirant Holophernes, & holocaustum, & Holor quos nos sequimur. Sunt tamen qui olor temuent.

O' ante M'.

ANTE M' aspiramus O' in nomine homo, ut aspiratione differat ab eo, quod est omen omnis. Ego tamen existimo huic uoci inesse aspirationem naturalem. Nam prisca cum non Homo, sed Hemo per E' dicebant, aspirabant ut nunc, & similiter cum dixere Homo, Homonis, ut

» Vultur in siluis miserum mandebat Homonem.

Quãquam multi pro nomine proprio accipiunt. Quibus in uocibus nulla tunc erat habenda differentie ratio. Aspirabant etiã illi huic uoci Homelium, quod erat pilei genus. Aspiramus etiam quæ græca sunt ὁμοιομερία similitudo partiũ, quo nomine Lucretius utitur.

Hinc & Anaxagoræ scrutemur Homoiomerian. Fit hæc dictio a uoce aspirata ὁμοιος idest similis, & ὁ μὲν μου idest eiusdem nominis, & Homonyma. ὁμοιογενής eiusdem generis. Vnde & homogenium, Homophonos eiusdem lingue, Homilia, Homelus mons thessaliæ, Homerus Homericus. Homeromastix, Homolobrus, Homonœa proprium mulieris. Significat autem græce ὁμόνοια concordiam. Exstat mulieris eius nominis epi gramma his uerbis.

DE ASPIRATIONE

17 TU qui secura procedis mente, parumper
 18 Siste gradum quaeso, uerbaq; pauca lege.
 19 Illa ego quæ claris fueram prælata puellis.
 20 Hoc homonœa breui condita sum tumulo.
 21 Cui formam paphiæ charites tribuere decorem.
 22 Quam Pallâs cunctis artibus erudit.
 23 Non dum bis denos ætas mea uiderat annos.
 24 Iniecere manus inuida fata mihi.
 25 Nec pro me queror, hoc morte est mihi tristior ipsa.
 26 Mæror athimeti coniugis ille mei.
 27 Sit tibi terra leuis, mulier, dignissima uita.
 28 Quæq; tuis olim perfruerere bonis.
 29 Si pensare animas sinerent crudelia fata.
 30 Et posset redimi morte aliena salus.
 31 Quantulacunq; meæ debentur tempora uitæ.
 32 Pensarem pro te cætra homonœa libens.
 33 At nunc quod possum fugiam, lucemq; deosq;
 34 Ut te matura per stygia morte sequar.
 35 Parce tuam coniux fletu quassare iuuentam.
 36 Fataq; mœrendo sollicitare mea.
 37 Nil profunt lacrimæ nec possunt fata moueri.
 38 Viximus, hic omnes exitus unus habet.
 39 Parce ita non unquam similem experiare; dolorem.
 40 Et faueant uotis numina cuncta tuis.
 41 Quodq; mihi eripuit mos immatura iuuentæ,
 42 Id tibi uicturo proroget ulterius.

ATHIMETVS PAMPHILI TIBERII CAESARIS AV-
 GVSTI .II. ANCEROCIANVS SIBI ET CLAVDIE
 HOMONOEAE CONLIBERTAE ET CONTV
 BERNALI.

O' ante N'.

ASPIRAMVS etiam O' cum præcedit literæ N' in his Honor,
 Honestus, Honoro, Honoratus, Honorius nomen proprium. à quo
 Claudianus Honorides patronymicum protulit. Honoraria ludii
 qui à romanis fiebant in honorem liberi patris. Sed honosi var-
 roni credimus dictus est ab honesto honore, & honestus quod ho-
 nus sustineat reip. Seruius quoq; inquit honestus dicitur cui honus
 ipsum honori est, ut si quis spolia de hostibus ferat. Retinet etiam
 aspirationem. Nam ab honere descendit, quæ uerba indicant honus
 honeris

honeris aspirationem exigere. quod Gellius quoq; affirmat. & nomen honestus, atq; honestus ab honore ducit. Sunt tamen & hodie q; neq; honorus, neq; honestus aspirent, etiam eruditorum usu accedente. Sed cum honor, & honoro, honoras aspirationem retineant quod seruiamus in deriuatis, non est abiciendū in primitiuis. Male qui aspirant Orno, Ornas, & Ornatus. Fiunt enim ab os oris. Honapis flumen Scythiæ habet aspirationem.

O' ante P', & R'.

ANTE P' nos non aspiramus O' quanquam græci aspirant quibusdam uocibus, male qui aspirant, Opus nomen Nymphæ, & Opicus. Fuere autem Opici Campaniæ populi in quibus numerabantur Baiani, Cumani, Puteolani, Neapolitani. Hæc nãq; urbes Opicorū dicuntur fuisse. Aulij Gelij ex undecimo noctium actiarū uerba sunt hæc. Percurrenti cupiam q; & literarū, & uocum græcarum expers fuit. Cuius nam liber & qua de causa scriptus esset, nomen quidem scriptoris statim diximus. rem de qua scriptum fuit dicturi hæsimus. Paulo autem post subdit. Tum ille Opicus uerbis meis inchoatis & inconditis abductus. Hæc Gellij uerba aperte declarant, per ea tempora uocem Opicus, obprobrii uim habuisse, & in conuicijs in illos dici solitam, qui literas nescirent, & incultius, ineptiusq; loquerentur. Idq; etiam Iuuenalis uerba indicant, cum ait.

Opicæ castigat amicæ,

Id est quæ non latine loqueretur, sed opicæ. Et quid mirum cum ab oscis qui fuerunt Campaniæ populi, deductum sit nomen obscenus. Et festus dicat Opicum pro Oscio poni solitum. Et hodie q; uino plus nimio indulserit, eum Theutonicum de uitio gentis increpant, inelamitant. Prisci quoq; uerbum græcari ab eo protulerunt quod græca liberius se haberent in conuiujs. Multa enim uerba trahuntur à moribus nationum. At ante R' aspiramus Hortus Horti, ut differat à participio, & nomine ortus. Dictum autem esse Hortum à uerbo orior quod aspiratione caret, ex eo iudicari potest, quod, ut grammatica tradunt, Veteres etiam uillas dixerunt Hortos, quod ibi orirentur qui capere arma possent. ab Horto, Hortensis, Hortensius, Hortulus, Horreo etiam, et Horror habent aspirationem. Additur enim ipsi uoci ex aspiratione nescio quid quod affectum augeat. Fiunt ab his Horresco, Horridus, Horribilis, Horrisonus. Itemq; ordem aspirationem habet. non quod fiat ab horreo (quanquam sunt etiam qui dictum uelint ab oriendi celeritate) sed quod fiat à nomine Fordus, Forda, Fordum. ac loco F' fuerit aspiratio posita. Prisci tamen illi di

DE ASPIRATIONE

- xerunt Hordus, Horda, Hordum cum aspiratione, cuius loco posteriores F' posuerunt, atq; inde aspiratio in nomine Hordeo mansit. Significat autem Fordus grauidū, ac praegnantem. ut apud Nasonē. Forda ferens bos est, secundaq; dicta ferendo.
- Quod ex eo etiam iudicari potest quod Hordeacia dicta sunt ab antiquis sacra, in quibus hostiae Hordae, id est praegnantes imolabantur. Hordeum igitur dictum est quasi Fordum id est grauidum, ac praegnantem. ab Hordeo Hordeacius, Hordeia genus piscis. Hordearium aes, quod equiti pro Hordeo pendebatur. Hordeonius nomen proprium. Itemq; Hornus, Horna, Hornum. uel ut differat ab arbore orno, uel quod fiat ab eo quod est hoc & annus, ut multis placet. Dixerunt enim Hornam frugem quae hoc anno prouenit, Horreum quoq; habet aspirationem, uel quod fiat ab Horreo uerbo, quod non probo, uel quod dictum sit à Farre. Nam ueteres Farreum dixere, mutatisq; literis postea ex Farreo factum sit Horreum. Sunt qui à graeco duci uelint. Aspiramus etiam Horatius, non quod fiat ab Hora, uel ore, aut oro uerbo. Nam si fieret ab oro uel ore saltem aspiratione careret, sin ab Hora prima produceretur quam corripit. Habet igitur aspirationem Horatius si latinum nomen est, quod ita maioribus placitum sit. Sin graecum est traxit eam à uerbo ὀράω, ὄ. quod significat uideo, & aspicio, Inuenio, & Horius nomen proprium. Fieri etiam posset ut Horatius dictus esset ab ὄρα quae graece significat pulchritudinem mutata quantitate primae syllabae, quae graece in nomine Hora producta est. Hortor, & quae ab eo sunt usui ipso aspirationem habent. Ab eo enim quod est Os Oris, Ortor formatum est. Os autem aspiratione caret, & similiter Hortor si naturam originis sequi uelimus. Sunt tamen qui putent accepisse aspirationem differentiae causa, ne uideretur esse frequentatiuum uerbi Orior. Veteres etiam dixerunt Oriam nauim piscatoriā. ut Plautus in rudēte.
- Mea opera laborare rete & oria.
- Cui debeat aspirari nec ne affirmare non ausim. Nam si latina uox est, aspiratione carebit. Fit enim ab ora orae. Cuius uocis significatio manifesta est, ut ora maritima, et ora uestis, id est extremitas. Est etiā ora funis, quo naues ligantur in portu. ut apud Quintilianum.
- Oram soluentibus bene precemur. Sin autem sit à uerbo graeco ὀρῶ, ut oreo quod significat moueo & excito carebit etiam aspiratione. Quod si forte deducere eam uolueris ab illa uoce ὀρῶ, quae est pars portus. Vnde hodie à nautis dicitur Hormiō, aspirationem exigit. Aspiramus autem, quae graeca sunt hora quae par-

tem temporis significat. Et item Hora pro dea iuuentæ. Nam et ὥρα græcè pulchritudinem etiam significat. Vnde ὥραιοσ ἀδολέσενσ for mosus. Significat item plurali numero quatuor anni tempora Horologium. Horiζon qui latine dicitur finitor. Est autem circulus quidā sphaeræ. Horoscopus, idest ea cæli pars quæ hora qualibet ab inferiori Hemisphaerio surgit ab oriente, nostri astrologia ascendens appellant. Fiunt autem hæ uoces Horiζon, & Horoscopus ab eo quod est ὄρος idest terminus, & finis. Significat etiam Horoscopus apud ueteres instrumentum quoddā ad horas ostendendas. Aspiramus ēt Horus nomen proprium, & Horosius, & Hormenus, & Horontes fluius, & Horthes oppidum thessaliæ. Orpheus Orestes aspiratione carent. Itemq; Oreades quæ dictæ sunt ab eo, quod est ὄρος, ὄρεος idest mons, montis.

O' ante S'.

O' cum præcedit S' in nullis nostris uocibus aspiramus, quanquam uincat eruditorum usus in his quæ sunt Hostis, Hostia, Hostio uerbum, Hostimentum, Hostium, Hostarius. Dixere etiam Hostica, pax idest hostis captor. Hospes, Hospitium, Hospitalis, Hospitor, & quæ ab his fiunt. Hostis, inquit Apuleius, quem iam pudet totiens uocare in iudicium, ideo aspirationem habet ut genitiuus eius pluralis secer natur ab eo, quod est Ostiū in nominatiuo casu, uel quod ab Hostio uerbo ducatur, quod æquo significat, quoniam in hostium consti- ctu quædam consueuerit fieri ordinum æquatio. Concordat enim ut ait in hoc nomine aspirationis signum cum re quæ significatur quod nota aspirationis secundum ueterem scripturam ita formare- tur quasi biceps gladius inter duas hostiles partes. Ac primum qui dem illud, ut secernatur genitiuus eius pluralis à nominatiuo hostiū ineptum sane est. Hostis enim eodem tempore, quo hostium accepit aspirationem. idq; seruatum semper esse ne forte dubites. Inspice si uacat uetus codices, & me minime mentitum inuenies. Nam quod hostis fiat à uerbo Hostio, fieri id quidem potest. quanquam non minus uerisimile est fieri uerbum Hostio ab eo, quod est hostis ut uestio, à nomine uestis, & hospitor ab hospes. & Galeor à gilea, & gladior à nomine gladius. Sed licet Hostis ab hoc uerbo Hostio esset, non tamen ob id aspirationem sibi usurparet. Cum hoc uerbum Hostio aspirationem naturalem non habeat, quod probari ab Apuleio oportebat. Illud autem penitus anile, quod ait de bicipiti gladio. Ad hæc si ostire æquare est, aut æquum esse, & Hostimentum est æquamentum, ac beneficij pensatio. Et hostes, ut No-

DE ASPIRATIONE

nio etiam placere uideo, inde dicti quod æqua causa pugnam siue bellum ineat. Vel quod uerbum Hostio idem aliquando significaret quod ferio, & offendo, Quam ratione uetissimi Latini peregrinum ab initio hostem appellassent. Quod etiam Cicero, & Varro, & Plautus affirmare uidentur. Et duodecim tabulæ indicant? Si enim hostis ab hostiando, id est uel ab æquando, uel à feriendo, seu offendendo, uel quod ex æqua causa pugnam adiret, dictus esset, prisci illi Latini peregrinum hostem non dixissent. Non conueniunt hæc sciam. Cum qui nunc hostis, id est inimicus dicitur perduellis ab illis diceretur. Et qui ab illis hostis à posterioribus dictus sit peregrinus.

» Ciceronis uerba sunt hæc. Equidem iam illud animaduerto, quod
 » qui proprio nomine perduellis esset, is hostis uocaretur lenitate uerbi
 » rei tristitiam mitigante. Hostis enim apud maiores nostros is diceba-
 » tur, quem nunc peregrinū dicimus. Indicant duodecim tabulæ, aut
 » status dies cum hoste. Itemq; aduersus hostem æterna auctoritas,
 » quid ad hanc mansuetudinem addi potest? eum qui cum bellum ge-
 » ras tam molli nomine appellare, quanquam id nomen durius efficit
 » iam uetustas, à peregrino enim iam recessit, et proprie in eo qui ar-
 » ma contra ferat remansit. Varro quoq; eadem sentit. ait enim mul-
 » ta uerba aliud nunc ostendunt. aliud ante significabant ut hostis.

» Nā tum eo uerbo dicebant peregrinū, q̄ suis legibus uteretur, nunc
 » dicunt eum, quem tum dicebant perduellem. Ex quibus efficitur ut
 » non Hostis ab Hostio uerbo dicitur. Cum hostis non inimicum, sed
 » peregrinum significaret apud patres, & authores linguæ Latinæ.
 » Ut autem hostio uerbum aspirationem acceperit qua discerneret
 » à sexto casu huius nominis Hostio, fieri id quidē potuit. Sed ut una
 » te absolua sententia. omnibus his quas posui uocibus aspiratum est
 » usu quodam, quem posteritas quasi regulam quādam secuta est, idq;
 » antiqua stemmata, & tituli indicant monimentorum ac sepulcro-
 » rum. Nam Hospes inde dictus quod Hostium nostrum petat, uel
 » quod ore, id est osculo adueniens non petat, ac mutuo petatur, quod
 » magis probo. Hostium uero inde dictum, quod sit os, id est ingressus
 » domus. Ab Hospite autem fit Hospitium, & Hospitor, Hospitalis.
 » Non desunt tamen, qui Hostium ab Hostando dictum uelint. uel à
 » græco ὄσειν quod est repellere, qđ utrunq; aspiratione caret. Quā
 » ita sentiunt uolunt cum ingressū arcemur aliquo ab obstando ho-
 » stium dici cum ingredimur, aditum ab aduendo. Differunt tamen et
 » alia ratione dicimus enim Nili fluminis hostia, & tiberina hostia
 » qua mare intrant, non aditus, & sacris est ad Regem aditus, non

facile hostium. Et hæc silua nullos habet aditus, non hostia. Et fenestra patefacta non hostium sed aditum feribus præbuit. Et murorum ruina militibus aditum fecit in urbem ingrediendi, non hostium. Et pulsa hostium, non pulsa aditum. Itaq; aditus, ad plura q̄ hostium pertinet. Apud græcos ostiarius, & ostia habent O' sine dasea, Nam & græce hæc nomina leguntur, quamuis sint latina. Hostis quoq; cum à prisca diceretur peregrinus, uidetur uel dictus quasi Obistis, quod teras obiret, ut ab eo, quod est peregre peregrinus dictus, uel quod uero propius est. Hostis, idest qui tunc erat peregrinus ab ore dictus. Nam eo qui peregre ueniunt ore, idest osculo accipimus, Fit autem à uerbo Hostio, quod ut dixi, ferire significabat. Hostia. Vel fortasse ab hoc nomine hostis, quoniam id sacrificium ob uictoriam fiebat, idest pro uictis hostibus. Vnde etiam lares Hostiolos dixerunt, quod hostes ab eis pellerentur. Et Hostilius nomen proprium, & Hostilia, et hostius. Et Hostia, quod fuit uerum nomen eius puellæ quam à se amatam Propertius Cynthiam uocauit. Hostorium quoq; ab Hostendo, idest æquando dictum. Est autem Hostorium lignum æquatorium, idest baculus teres quo in dimentiendo tritico modij æquantur. Forsitan & Hasta ab hostio, idest æquo, uel ferio dicta est mutata litera. Significabat etiam apud ueteres hostire coercere, & comprimere, ut apud Pacuuium. nisi coercuero proteruitatem, atq; hostio ferociam. In perueteri urna scriptum est. C. OSTORIVS ITALVS C. OSTORIO ANTONIO NICONI LIBERTO B. M. FECIT. Hac in urna ipsi animaduertimus nomen Ostorius nullam habere aspirationis notam, quæ res satis indicat prisca illos his nominibus principio non aspirasse. Non tamen ignoro, quod ut ab antiquis Fedus nunc sine aspiratione, nunc Fedus cum litera F' dictus est. sic & Ostis, & Ostia nunc sine aspiratione fuerint. ab illis dicta, nunc cum litera F'. Nam fostem, & fostiam dixisse inueniuntur. idq; ex Sabinorum lingua, & fortasse Fostis, qui erat peregrinus, à Foris ueniret dictus est. In græcis autem aspiramus Hostius nomen proprium. Quæ uox significat pius, & religiosus. Et Hostion similiter hominis proprium. Ostiris autem aspiratione caret, & ossa mons.

O' ante T' & V' & X'.

ANTE T' & V' consonans et X' minime nos aspiramus O' præterquam in nomine hominum, ut aspiratione differat ab Ouo, Ouas, ut quibusdam placet, quanquam differt etiam tempore, literarum tamen quos ego noui, nullus hodie aspirat. & græce ὄων δασεία

DE ASPIRATIONE

non habet.

De V'.

HIS explicatis ad V' transeam, dicamq; quibus in dictionibus aspirare ei conveniat. Ac primum quidem de ijs, quæ ante B' nam ante A' non aspiramus V' habent igitur O' aspiratum ante V' rationabiliter quidem quanquam usus quotidie multa immutat Huber, Hubertas, Hubertinus proprium nomen. Hubera, Exhubero, Hubertim, quod Valerius Catullus protulit, Fiunt enim à græco uerbo ὕω, ut quibusdam placet u' in V' productum uerso, ac B' litera Hiatus causa interiecta. Ego tamen opinatus semper sum Huber deductum esse ab Humco. ut Tuber à Tumco M' litera in B' uersa. Loca enim arida infœcunda sunt. Contra quæ humecta sunt feracia, & mulierum Vbera si humore careant, carebunt & lacte.

n Cogite oues pueri, si lac præceperit æstus.

n Ut nuper frustra pressabimus hubera palmis.

Videntur Virgilius indicare nobis uoluisse Hubera ab Humendo dicta, si inquit æstus humorem præceperit, atq; arefecerit, frustra Hubera quæ omni humore uacua erunt, exprimemus. Tumco autem de quo dixi, licet primam corripiat, tubera tamen producunt, quæ in multis & præsertim ubi fit aliqua literarum immutatio, usi uenit.

ANTE C' aspiramus V' In hoc aduerbio huc, cui aspiratio naturaliter hæret.

ANTE D' uel F' uel G' non aspiramus nisi Hudus, Huda, Hudum, quod fit per concisionem à nomine Humidus, uel, ut quibusdam placet, à græco, quod paulo ante posui D' litera interiecta, uel quod dicatur Hudus quasi Sudus, quanquã nomen sudor uelint etiã à græco duci.

ANTE L' autem hui quæ est uox dolentis. cui aspiratio naturaliter hæret, quippe qua affectus ille animi apertius significatur. Nam de obliquis casibus Huius, Huic, non est particulariter præcipiendũ secuntur enim rectum, eodem modo huiusmodi, & huiusmodi.

ANTE L' aspiramus Hululo, Hululatus, Hululatio, Hululatio nomen uis quibus aspiratio natura hæret. Est enim Hululatio luporum, qui sine aspiratione satis exprimi non poterat. Hululatio quoq; à cantu suo nomen accepit. Hulcus, unde exhulcero traxit aspirationem à græco. Illi enim ἕλκος. Habent etiam non paucae dictiones nostræ V' aspiratum ante M' quæ sunt Humor, Humeo, Humesco, quas tamen uoces placet quibusdam à uerbo græco, quod paulo ante posui, originem ducere. Itemq; Humus, Humo, Humas, Huma

vium sacrificij genus, Humilis, Humilitas. Sunt qui uelint Humum
 ex eo dictam, quod humorem contineat. Licet non conueniant tem-
 pore, sicuti etiam humanus. Nam seu fiat humanus ab eo, quod est
 Homo, ut ego arbitror, seu ab eo quod est Humus non conuenit cum
 primitiuo in quantitate syllabæ. licet in hoc conueniat cū uerbo HU-
 meo à quo tamen non ducitur. Mea quidem sententia huic uoci Humus
 aspiratio inest natura. Similiterq; uerbo Humeo, et alijs uocibus, quas
 commemorauimus. Quin meum quoq; iudicium est Humus quo nomi-
 ne teram Poëtas appellasse, Varro tradit, & Humor, & Humeo la-
 tinas dictiones esse. Fit ab Humo, Humatus. Nam cum sit Humus te-
 ra, Humatus dicitur, tera obrutus. De uoce autem Humanus, Huma-
 na, Humanum sic sentio, quod ducatur ab eo quod est homo, cui aspi-
 rationem naturalem esse dixi mutata O' in V'. Veteres enim Ho-
 manus dixere, ac tamen si differant tempore, tamen non omnes deri-
 uatiuæ dictiones secuntur etiam in tempore naturam primitiuarum,
 uti dixi de tegula & laterna, quæ habent primas syllabas produ-
 ctas, licet tego, & lateo illas corripiant, idq; in alijs multis usu ue-
 nit. Aspiramus etiam Humerus, quæ latina uox est, non ducta à
 græco ομος ὄμος quæ dictio apud græcos aspiratione caret, ha-
 betq; ω' idest o' productum. Ante alias literas non aspiramus V' præ-
 terquam in quibusdam barbaris. Hungaria, Hungarus, Hunus, in
 quo barbaros ipsos sequimur. Apud græcos V' non est litera, sed
 diphthongus connexa ex O' quod dicunt micron, idest correptum,
 & y quod appellant psylon. cui diphthongon aspirant in quibus-
 dam uocibus ut in hac uoce ὕτος ὕτως. Atq; hæc quidem de V'
 dixisse satis sit.

D iij